

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

Кваліфікаційна праця
на правах рукопису

ДИПЛОМНА РОБОТА

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему:

Облік і контроль основних засобів бюджетної установи

Виконала: **Рой Маріна Михайлівна**
студентка заочної форми навчання
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Ніколашин А.О.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол № ___ від « ___ » _____ 2021 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2021 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ	
1.1. Сутність, значення та класифікація основних засобів	8
1.2. Методичні та організаційні підходи до обліку і контролю основних засобів	17
1.3. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку основних засобів установ бюджетної сфери	29
РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	
2.1. Організаційно-економічна характеристика бюджетної установи....	32
2.2. Аналіз наявності та використання основних засобів	47
2.3. Порядок первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів	50
2.4. Напрями удосконалення бухгалтерського обліку основних засобів бюджетної установи	58
РОЗДІЛ 3. СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ	
3.1. Стан контролю основних засобів ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка».....	73
3.2. Обґрунтування напрямів удосконалення контролю основних засобів	77
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ.....	91

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» – Відокремлений структурний підрозділ «Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка»

МОНУ – Міністерство освіти і науки України

ОЗ – основні засоби

ПКУ – Податковий Кодекс України

НП(С)БОДС – національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку державного сектору

МСБО – міжнародний стандарт бухгалтерського обліку

МСФЗ – міжнародний стандарт фінансової звітності

НП(С)БО – національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

П(С)БО – положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ЦКУ – Цивільний кодекс України

ЦПХ – цивільно-правовий характер

ВСТУП

Актуальність теми. Співробітництво України з міжнародними організаціями, фінансовим установами, діяльність на валютних фондових та інвестиційних ринках потребують відкритості та прозорості інформації з економічних питань, зокрема з питань бухгалтерського обліку, відповідності міжнародним стандартам. На даний час бухгалтерський облік у бюджетній сфері України складається з обліку виконання державного і місцевого бюджетів та бухгалтерського обліку бюджетних установ, що потребує удосконалення методології та переходу на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку і звітності, а також створення уніфікованого організаційного та інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку.

До бюджетних установ належать установи системи освіти, науки, культури, медичні заклади, науково-дослідні інститути, органи законодавчої та виконавчої влади, міністерства та відомства. Фінансово-господарська діяльність цих установ як юридичних осіб має низку особливостей, які впливають на методику й організацію бухгалтерського обліку:

- бюджетні установи функціонують на правах державної чи комунальної власності;
- метою діяльності бюджетних установ є не отримання прибутку, а надання нематеріальних послуг;
- бюджетні установи не наділяються оборотними коштами, їх фінансовий стан визначається своєчасністю та повнотою надходження асигнувань із відповідних бюджетів;
- бюджетні установи є складовою бюджетної системи та її первинною ланкою, в якій щоденно відбуваються численні господарські операції, що вносять зміни до складу та розміщення господарських засобів і джерел їх формування.

Модернізація бухгалтерського обліку державного сектору, що триває, спричинює оновлення методичних та організаційних аспектів

бухгалтерського обліку окремих об'єктів. Зокрема, із введенням в дію НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» суттєво змінилися методологічні та методичні підходи до обліку основних засобів бюджетних установ, що спричинює труднощі із практичним застосуванням нових положень.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад і методичних підходів до вирішення проблем оцінки, обліку, аналізу і аудиту основних засобів внесли вчені-економісти: Ф. Бутинець, М. Білуха, С. Голов, О. Голованов, М. Дем'яненко, В. Завгородній, Г. Кірейцев, М. Кужельний, Л. Нападовська, Л. Сук, В. Палій, В. Лінник, Н. Огійчук, В. Сопко, М. Пушкар, І. Фаріон та інші вчені. Значний внесок у розвиток обліку, аналізу та аудиту в установах бюджетного сектору в Україні здійснили: П. Атамас, М. Лучко, М. Болюх, Ю. Верига, Л. Гуцайлюк, Р. Джога, Л. Кіндрацька, Є. Мних, С. Левицька, Л. Ловінська, С. Свірко.

Незважаючи на внесок згаданих дослідників та цінність отриманих ними результатів, залишаються не вирішеними і проблемними ряд аспектів, які є актуальними на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Результати дипломної роботи знайшли відображення в науково-дослідних роботах кафедри економіки підприємства природничо-економічного факультету за темою «Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах мікро- та макроекономічних трансформацій ХХІ ст.» (державний реєстраційний номер 0119U002955, термін 2019-2024 рр.

Метою дослідження є оцінка чинних теоретичних положень, методики, організації та практики бухгалтерського обліку та контролю основних засобів, розгляд шляхів удосконалення та практичного використання для прийняття виважених облікових і управлінських рішень у бюджетних установах.

Для досягнення визначеної мети в процесі проведення дослідження були поставлені й вирішені такі *завдання*:

- уточнити суть категорії «основні засоби» та її обліковий аспект;

- проаналізувати вітчизняні та зарубіжні методичні підходи до обліку основних засобів;
- проаналізувати стан та зміни в нормативно-правовому забезпечення обліку основних засобів бюджетних установ в Україні;
- провести аналіз економічних показників діяльності Відокремленого структурного підрозділу «Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка»;
- проаналізувати діючий порядок первинного, аналітичного та синтетичного обліку основних засобів бюджетної установи та внести пропозиції щодо їх вдосконалення;
- дослідити процес контролю за станом основних засобів досліджуваної бюджетної установи.

Об'єктом дослідження є основні засоби бюджетної установи в аспекті їх обліку, аналізу та контролю.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і організаційних засад бухгалтерського обліку та контролю основних засобів бюджетної установи.

Методи дослідження. В роботі використано структурний та порівняльний аналіз (порівняння даних об'єкта дослідження з попередніми роками), системний підхід (дослідження об'єкта як цілісної системи, яким впливам може вона піддаватися, виявлення взаємозв'язків і відносин з іншими об'єктами), історико-логічний (опис створення бюджетної установи), економічного аналізу (визначення стану та розвитку діяльності ВСП ХПФХ НУ «Львівська політехніка»), статистично-аналітичний, факторний, рядів динаміки (проведення розрахунків, визначення фінансового стану установи), а також абстракції, індукції і дедукції, поєднання аналізу та синтезу, узагальнення, що дозволило нам якнайкраще дослідити та вивчити поставлені завдання.

Теоретичною та інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти, що регламентують порядок обліку та контролю основних

засобів, фінансова звітність ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка», періодичні наукові видання, матеріали досліджень, проведених за участю автора, бухгалтерська та статистична звітність досліджуваної установи, а також дані первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» в частині основних засобів та операцій з ними.

Елементи наукової новизни одержаних результатів:

уточнено:

- поняття основних засобів як облікової категорії бюджетного обліку;
- окреслено нові вимоги та особливості обліку основних засобів бюджетної установи.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень доповідались та знайшли обговорення на Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами підприємства» у Херсонському державному аграрно-екологічному університеті 24-25 листопада 2021 р., тема доповіді «Теоретичні основи бухгалтерського обліку основних засобів бюджетної установи».

Публікації. Результати досліджень опубліковані у 1 науковій праці «Теоретичні основи бухгалтерського обліку основних засобів бюджетної установи» - тезах доповіді загальним обсягом 0,2 д.а. [Ошибка! Источник ссылки не найден.]

Структура та обсяг роботи. Загальний обсяг роботи 90 стор. В дипломній роботі розміщено 21 таблицю на 19 стор., 11 рисунків на 9 стор., 3 додатки. Вона складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел на 7 стор., який містить 67 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

1.1. Сутність, значення та класифікація основних засобів

Основні засоби є матеріальними активами, без яких жодна установа чи орган функціонувати не зможе. Та не усі матеріальні активи є основними засобами. Розглянемо детальніше, що таке основні засоби підприємства або установи та які вони бувають у 2021 році.

Основні засоби (ОЗ) – це матеріальні активи, які бюджетна установа утримує для досягнення мети та/або задоволення своїх потреб шляхом: використання їх у виробництві чи діяльності; під час постачання товарів, виконання робіт чи надання послуг; здавання в оренду іншим особам (юридичним чи фізичним). Тобто, основні засоби – це активи, які установи використовують у процесі своєї діяльності для досягнення тієї чи іншої мети, завдання. Які засоби належать до основних? Є 2 критерії, за якими ОЗ можна виділити з поміж окремих матеріальних цінностей.

1. Строк корисного використання. Строк корисного використання основних засобів 2021 року — ключовий критерій, за яким визначаємо, чи відносити до них матеріальні цінності. Так, до основних засобів належать ті матеріальні цінності, які плануємо використовувати більше одного року (3, 5, 7, 10, 15, 20 або більше). Термін експлуатації різний і залежать від виду ОЗ – табл. 1.1.

2. Вартість. Основні засоби це ті матеріальні активи, вартість яких за одиницю – 6000 грн (без ПДВ) або більша. Якщо строк використання матеріального активу більше року, а вартість менше 6000 грн, то це малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА).

Таблиця 1.1

Строки корисного використання основних засобів

№ з/п	Назва субрахунку	Назва підгрупи	Строк корисного використання, років
1	Будинки та споруди	Будинки виробничо-господарського призначення (підгрупа 1): - з плівкових матеріалів, збірно-розбірні, пересувні, кіоски, ларьки, альтанки тощо	10
		- дерев'яні, каркасні і щитові, контейнерні, дерево-металеві, каркасно-обшивні і панельні, глинобитні, сирцеві, саманові та інші аналогічні	20
		- без каркасів зі стінами полегшеної кам'яної кладки, залізобетонними, цегляними і дерев'яними колонами та стовпами, із залізобетонними, дерев'яними та іншими покриттями;	25
		- із залізобетонними і металевими каркасами, зі стінами з кам'яних матеріалів, великих блоків і панелей, із залізобетонними, металевими, іншими довговічними покриттями та інші некласифіковані	50
		Будинки, що повністю чи переважно призначені для проживання (підгрупа 2): - каркасно-комишитові та інші полегшені	15
		- сирцеві, збірно-щитові, каркасно-засипні, глинобитні, саманові	20
		- інші некласифіковані	50
		Водокачки, стадіони, басейни, дороги, мости, пам'ятники, загорожі парків, скверів і загальних садів тощо (підгрупа 3)	20
		Лінії електропередач, трансмісії та трубопроводи з усіма проміжними пристроями, необхідними для трансформації і передачі енергії та для переміщення трубопроводами рідких та газоподібних речовин до споживача (підгрупа 4)	20
		Гідротехнічні споруди, у тому числі канали, дамби, водозахисні об'єкти, колекторно-дренажні мережі, водомірні пости та інші споруди (підгрупа 5): - греблі бетонні, залізобетонні, кам'яні, земляні, тунелі, водоскиди і водоприймачі, дюкери і водопровідні споруди, напірні трубопроводи	50
		- берегоукріплювальні та берегозахисні споруди залізобетонні, бетонні, кам'яні	40
		- гідротехнічні споруди дерев'яні	10
		- водосховища при земляних дамбах	50
		- водоскиди і водовипуски при ставках: бетонні та залізобетонні	40
		- дерев'яні	10
- гідротехнічні споруди на каналах (шлюзи-регулятори, мости-відводи, дюкери, у тому числі сталі, бетонні і залізобетонні та інше)	40		

		- зрошувальна і осушувальна мережа: канали земляні без облицювання, канали, облицьовані; водозбірно-скидна мережа із відкритих земляних каналів; колекторно-дренажні земляні канали без кріплення	40
		- закрита колекторно-дренажна мережа: канали із азбестоцементних труб	40
		канали із гончарних труб	50
		канали із пластмасових труб	20
		водомірні пости	10
2	Машини та обладнання	Вимірвальні прилади, регулюючі прилади і пристрої, лабораторне обладнання, обчислювальна техніка, інші машини та обладнання (підгрупи 3-8)	10
		Робочі машини та обладнання (підгрупа 2)	15
		Силові машини та обладнання (підгрупа 1)	10
3	Транспортні засоби	Рухомий склад залізничного, повітряного та іншого транспорту (підгрупи 1-2)	20
		Корпуси та причепа автомобілів (підгрупа 1)	10
		Автомобілі легкові з двигуном внутрішнього згорання об'ємом циліндра (підгрупа 1): - до 2500 см куб.	7
		- більше 2500 см куб. та інші	10
		Автомобілі вантажні (підгрупа 1): - вантажопідйомністю до 5 т	7
		- вантажопідйомністю від 5 т до 20 т	7
		- вантажопідйомністю більше 20 т та інші	7
		Автобуси з двигуном внутрішнього згорання об'ємом циліндра (підгрупа 1): - до 2800 см куб.	7
		- понад 2800 см куб. та інші	10
Усі види гужового, виробничого та спортивного транспорту (підгрупи 3-5)	5		
4	Інструменти , прилади та інвентар	Інструменти (підгрупа 1)	5
		Виробничий та господарський інвентар (підгрупи 2-3)	10
5	Робочі і продуктивні тварини	Тварини зоопарків та подібних установ, службові собаки (підгрупи 3, 4)	5
		Робоча, продуктивна та інша худоба (підгрупи 1, 2)	7
6	Багаторічні насадження	Культури ягідні (суниця)	3
		Культури ягідні (крім суниці), плодові, овочеві	10
		Культури ефіроолійні, лікарські	10
		Насадження штучні ботанічних садів та інших науково- дослідних установ і навчальних закладів для науково- дослідних цілей	20
		Насадження озеленувальні та декоративні	25
		Захисні та інші лісні насадження	50
Інші довгострокові біологічні активи, не класифіковані	20		
7	Інші основні засоби	Інші основні засоби	10
8	Необоротні матеріальні активи спец. призначення	Необоротні матеріальні активи спеціального призначення	20

Джерело: [45]

З 1 січня 2020 року від Міністерства фінансів України бюджетні установи отримали можливість самостійно визначати собі вартісний критерій розділення основних засобів (ОЗ) та малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА). Так уже давно на підприємствах комерційного сектору. Більшість підприємств у своїй обліковій політиці використовують критерій з пп. 14.1.138 ПКУ [41], де він з 23.05.2020 р. зріс з 6000 грн до 20000 грн. Бюджетним установам теж можна взяти саме останній критерій у 20 000 грн., але так як вони не є платниками податку на прибуток, то звертати увагу на цифру з ПКУ взагалі їм не обов'язково.

За НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок» [46] це зміна облікових оцінок, а не помилка, через це все залишається, як було; новий критерій «працюватиме» лише до тих об'єктів, які будуть надходити після зміни критерію. Дані зміни мають бути внесені до Методичних рекомендацій з обліку основних засобів державного сектору (наказ Мінфіну від 23.01.2015р. № 11) [45].

Якщо за строком використання й вартістю матеріальні цінності можна віднести до ОЗ, але їх утримують для продажу в майбутньому, то це запаси. Необхідно враховувати, що облік запасів має свої особливості. Більше того, не належать до ОЗ: невідтворювані природні ресурси; корисні копалини; довгострокові біологічні активи.

ОЗ використовують як бюджетні установи, організації, органи місцевого самоврядування, так і підприємства недержавного сектору. Відмінність полягає в тому, що облік основних засобів у бюджетних установах регулюється іншими законодавчими документами. Так, бюджетні установи обліковують ОЗ за НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» і оновленими Методичними рекомендаціями з його застосування. Відмінна також методика нарахування амортизації.

Залежно від виду цінностей ОЗ поділяють на:

- 1) будівлі, споруди та передавальні пристрої;
- 2) земельні ділянки й капітальні витрати на поліпшення земель;

- 3) транспортні засоби;
- 4) машини й обладнання;
- 5) тварини й багаторічні насадження;
- 6) інструменти, прилади й інвентар;
- 7) інші ОЗ.

Якщо матеріальні цінності не можна віднести до однієї із цих груп, згідно з НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» їх визнаємо як інші необоротні матеріальні активи [46]. Перелік їх груп залежно від виду:

- МНМА;
- музейні фонди;
- бібліотечні фонди;
- необоротні матеріальні активи спецпризначення;
- інвентарна тара;
- білизна, постільні речі, одяг і взуття;
- природні ресурси;
- інші необоротні матеріальні активи.

ОЗ і інші необоротні матеріальні активи обліковують за НП(с)БОДС 121 [46].

Споруди, будівлі, передавальні пристрої обліковують на однойменному субрахунку 1023. Для нього, як правило, вводять рахунки аналітичного обліку залежно від призначення, що мають основні засоби. Так, до складу ОЗ входять: будівлі, у яких розміщується адміністрація, виробничо-господарські, соціально-культурні чи інші підрозділи установи чи власне такі установи; жилі будинки (як правило, мова йде про облік гуртожитків); специфічні споруди: пам'ятники, стадіони, водокачки, загорожі зелених насаджень, дороги, мости, басейни; лінії зв'язку (кабельні, повітряні), електропередач, якщо ці ОЗ належать установі і є на її балансі; споруди гідротехнічного характеру (як правило, водозахисні об'єкти, канали, греблі, водомірні пости). Якщо ці споруди утримуємо, аби здавати в оренду, їх вартість обліковуємо на

субрахунку 1010 «Інвестиційна нерухомість».

Як правило, установи обліковують земельні ділянки, які за ними закріплені на праві постійного користування. Їх вартість обліковуємо на субрахунку 1011 «Земельні ділянки». Якщо основні засоби 2018 року утримуємо, щоб здати в оренду, їх вартість обліковуємо на субрахунку 1010 «Інвестиційна нерухомість». Якщо установа за рахунок капвкладень поліпшує земельні ділянки для використання у сільському господарстві, їх обліковуємо окремо на субрахунку 1012 «Капітальні витрати на поліпшення земель». Хоча не ОЗ, але витрати з планування земельних ділянок теж обліковуємо на цьому субрахунку [40].

Транспортні засоби – це також основні засоби, які обліковуємо на однойменному субрахунку 1015. До нього вводимо аналітичні рахунки для усіх підгруп, за якими розділені засоби переміщення вантажів (вантажний) чи людей (пасажирський транспорт). У групі транспортні засоби виділяють підгрупи за видом транспорту: автомобільний, водний, залізничний – ОЗ, до яких відносимо автомобілі, трактори, автобуси, причепа, човни, плавучі пристані, парусні судна, електровози, тепловози, вагони, платформи, цистерни та інший рухомий склад транспорту, що належить установі; повітряний – гелікоптери, гвинтокрили, аеростати, планери, літаки тощо; гужовий – ОЗ, які використовують разом з тваринами (наприклад, вози, карети, сани); виробничий – мова йде про велосипеди, мопеди, мотоцикли, квадроцикли, візки тощо; спортивний – транспортні засоби, які зареєстровані і використовуються для участі у спортивних змаганнях.

Машини й обладнання обліковують на однойменному субрахунку 1024. Щоб обліковувати ці ОЗ правильно, доцільно ввести рахунки аналітичного обліку до субрахунку 1024 в розрізі підгруп: ті, які генерують тепло чи електроенергію, силові машини й обладнання, машини-двигуни; робочі машини й обладнання, машини, апарати й їх обладнання, за допомогою яких здійснюють механічний, термічний, хімічний вплив на предмет праці або переміщують його ручним способом, використовуючи силу людини, або з

допомогою тварин чи механічних двигунів; за допомогою яких вимірюють кількість, обсяг (мова йде про касові апарати, спецваги, дозатори, мірники, барометри, індикатори, водоміри тощо); прилади й пристрої, за допомогою яких регулюють певні процеси (наприклад, киснево-дихальні прилади у медзакладі, пульти автоматичного управління де процеси автоматизовані, лінійні пристрої диспетчерського контролю за наявності в установи диспетчерської служби, гідравлічні, пневматичні, регулюючі, електричні пристрої); за допомогою яких проводять дослідження, вимірювання різних хімічних, фізичних, біологічних процесів в лабораторіях (мова йде про перегінні куби, витяжні шафи, пірометри, вологоміри, термостати, мікроскопи, калориметри й інші лабораторні прилади); обчислювальні пристрої, зокрема комп'ютерна техніка, електронні машини і пристрої, з допомогою яких обробляють інформацію; медичне обладнання (мова йде про столи для хірургічних втручань, крісла в стоматологічних кабінетах, ліжка зі спеціальним медобладнанням), спецобладнання дезінфекційного чи дезінсекційного характеру, обладнання станцій переливання крові і інше обладнання; інші основні засоби цієї групи, тобто усі машини й обладнання, які не можна віднести до зазначених підгруп (мова йде про сканери, ксерокси, телефони, холодильники, телевізори, обладнання на спортмайданчиках чи у спортзалах, кіно-, радіоапаратура, обладнання сцен тощо) [40].

На субрахунку 1017 «Тварини та багаторічні насадження» обліковуємо живу природу, яку установи використовують в процесі своєї діяльності. До цього субрахунку також вводять аналітичні рахунки у розрізі підгруп: робоча худоба – ОЗ, що використовуються у гужовому транспорті, як спортивні тварини, або як в'ючні тварини. Так, мова йде про коней, волів, яків, ослів тощо; продуктивна та племінна худоба – тобто це тварини, які використовуються для отримання продукції та у племінній справі (велика рогата худоба, коні, свині, вівці, кози тощо); службові собаки — яких використовують для охорони територій, для пошуку предметів, людей, на

митниці, в поліції тощо; декоративні тварини – мова йде про тварин у зоопарку; піддослідні тварини – усі тварини, з якими проводять досліди у відповідних лабораторіях (наприклад, миші, щури); багаторічні насадження – дерева і кущі, які висаджені природнім чи штучним способом, у т. ч. озеленювальні, декоративні насадження, живі огорожі. Слід обліковувати усі дерева і кущі, що ростуть на території (земельній ділянці), яка належить установі. Не залежно від виду дерева, головне щоб воно було в фазі плодоношення чи зімкнення крони.

На субрахунку 1016 «Інструменти, прилади, інвентар» обліковуємо основні засоби у розрізі аналітичних рахунків, які відповідають таким підгрупам: інструменти – мова йде про механічні й ручні знаряддя праці. До цієї підгрупи відносимо електродрелі, бензопили, пульверизатори. Також відносимо пристрої, з допомогою яких матеріали обробляють чи здійснюють монтажні роботи, наприклад, лещата; виробничий інвентар та приладдя (мова йде про обладнання, що сприяє охороні праці, робочі поверхні (наприклад, робочі столи, парти), кафедри, верстаки й інше); господарський інвентар і предмети протипожежного значення – це, як правило, різні шафи, вішалки, дивани, крісла, гардероби, столи, ліжка, килими. З числа предметів протипожежного значення – як правило, це ручні (не механічні) драбини, гідропульти тощо [40].

На субрахунку 1018 «Інші основні засоби» обліковуємо все те, що відносимо до ОЗ, але за їх класифікацією не можемо обліковувати на субрахунках 1010-1017. На цьому субрахунку (1018) обліковуємо сценічно-постановочні засоби, такі як декорації, бутафорії, меблі і реквізити, театральні та національні костюми, навчальні кінофільми тощо.

Все, що за вартістю менше 6000 грн (без ПДВ), а за строком корисного використання перевищує рік — це не основні засоби, а малоцінні необоротні матеріальні активи, їх обліковуємо на субрахунку 1113 «Малоцінні необоротні матеріальні активи». Сюди можна віднести бензомоторні пилки, сучкорізи, спецінструменти й спецпристосування, тобто усе, що відповідає

критерію вартості й строку використання. Якщо мова йде про музейні чи бібліотечні фонди, їх обліковуємо на відповідних субрахунках бухгалтерського обліку [36].

Музейні фонди – це основні засоби, які є іншими необоротними матеріальними активами. До них можемо віднести музейні цінності і експонати тваринного світу. При цьому немає значення, яка вартість одиниці (до чи більше 6000 грн), їх все одно обліковуємо на субрахунку 1111 «Музейні фонди».

Аналогічно основні засоби як інші необоротні матеріальні активи розглядаємо бібліотечні фонди. Їх складовими є навчальна, наукова, художня література, спеціалізована література, інші видання. На субрахунку 1112 обліковуємо усю цю літературу чи видання, навіть якщо вартість примірника до чи більше 6000 грн.

Якщо матеріальні активи мають специфічне призначення і обмежене застосування у інших галузях, їх обліковуємо на субрахунку 1116 «Необоротні матеріальні активи спеціального призначення». Це інші необоротні матеріальні активи, які НП(С)БОДС 121 ототожнює з ОЗ [46].

Якщо для зберігання товарно-матеріальних цінностей установа використовує шафи, стелажі, засіки, скрині, баки чи інші ємності, ці основні засоби в бухгалтерському обліку відображаємо на субрахунку 1115 «Інвентарна тара».

На субрахунку 1114 «Білизна, постільні речі, одяг та взуття» обліковуємо ОЗ як інші необоротні матеріальні активи у вигляді спідньої білизни, одягу (верхньої і нижньої), взуття, постільних речей, якщо установа їх отримує у процесі своєї діяльності систематично і в значній кількості. Інші установи їх обліковують на субрахунку 1018 «Інші необоротні матеріальні активи».

Мінеральні копалини, нафтові свердловини, родовища корисних копалин внутрішніх вод, смуги будівельного лісу, які контролює бюджетна установа, обліковуємо на субрахунку 1117 «Природні ресурси».

Якщо матеріальні цінності – не основні засоби і їх не можна віднести до музейних чи бібліотечних фондів, МНМА, інвентарної тари, необоротних матеріальних активів спецпризначення чи природних ресурсів, їх слід обліковувати окремо на спеціальному субрахунку — 1118 «Інші необоротні матеріальні активи».

1.2. Методичні та організаційні підходи до обліку і контролю основних засобів

Обліковують ОЗ з моменту придбання, введення в експлуатацію. Протягом року нараховують амортизацію, внаслідок чого збільшують суму зносу тих чи інших матеріальних цінностей. Якщо вони не придатні для використання, продажу, їх списують.

Облік основних засобів у бюджетних установах відмінний від обліку на підприємствах недержавного сектору, оскільки регулюється іншими законодавчими документами. Так, бюджетні установи обліковують основні засоби за НП(с)БОДС 121 «Основні засоби» і Методичними рекомендаціями по його застосуванню. Та навіть озброївшись нормативами й рекомендаціями можна допустити помилку: не кожному придбану чи отриману цінність, яку за всіма критеріями можна віднести до основних засобів, потрібно відображати як основні засоби у бухгалтерському обліку. Розглянемо детальніше.

Придбання основних засобів. Річ у тім, що основні засоби визнають активом після їх введення у експлуатацію. До цього часу вартість витрат установи на придбання або створення необоротних активів відображають як капітальні інвестиції на субрахунку:

1311 — якщо придбавають основні засоби;

1312 — якщо інші необоротні матеріальні активи.

Облік основних засобів 2020 року в частині акумулювання витрат на їх придбання (створення) відображають меморіальні ордери:

– 4 «Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами» — якщо установа спершу оплатила товари й послуги, а отримає їх пізніше;

– 6 «Накопичувальна відомість за розрахунками з кредиторями» — якщо установа спершу отримала товари, послуги, а їх оплату зробить пізніше.

Тож буде задіяний субрахунок 2113 або 6211 [40].

Таблиця 1.2

Бухгалтерський облік основних засобів: капітальні інвестиції

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Отримуємо цільове фінансування для придбання основних засобів	2313	54
Купуємо устаткування необхідне для монтажу основних засобів	1513	2113, 6211
Відображаємо ПДВ, якщо його віднесено до податкового кредиту	6311	
Передаємо устаткування у монтаж	1311, 1312	1513
Купуємо необоротний актив та відображаємо витрати з його придбання, у т. ч. вартість основного засобу	1311, 1312	2113, 6211
Відображаємо ПДВ, якщо його віднесено до податкового кредиту	6311	
Накопичуємо витрати на проектні, будівельно-монтажні роботи, якщо це пов'язано зі створенням основних засобів	1311, 1312	2113, 6211
Відображаємо ПДВ, якщо його віднесено до податкового кредиту	6311	
Накопичуємо суму витрат на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів для введення їх в експлуатацію	1311, 1312	2113, 6211
Відображаємо ПДВ, якщо його віднесено до податкового кредиту	6311	

Джерело: [37]

Облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів неможливий без застосування субрахунків 1311, 1312, оскільки спершу накопичуємо витрати, тим самим формуємо капітальні інвестиції в активи. Як правило, первинними документами для відображення цих операцій є накладна, акт виконаних робіт, акт наданих послуг (наприклад, з транспортування, монтажу тощо).

Основні засоби в бухгалтерському обліку відображаємо на рахунку 10, а інші необоротні матеріальні активи – на рахунку 11 після введення їх в експлуатацію. Підставою для цього буде акт введення в експлуатацію основних засобів. Після його затвердження формується відповідна інвентарна картка: інвентарна картка обліку основних засобів; групового обліку основних засобів; обліку тварин і багаторічних насаджень. Форми цих документів і порядок їх складання затверджені наказом Мінфіну від 13.09.2016 № 818.

Таблиця 1.3

Введення в експлуатацію основних засобів: проводки

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Вводимо в експлуатацію необоротний актив, первісна вартість якого дорівнює суму капітальних інвестицій	10, 11	1311, 1312
Зменшуємо суму цільового фінансування і збільшуємо власний капітал на суму первісної вартості необоротного активу, який введено в експлуатацію	54	51

Джерело: [36]

Облік основних засобів в бюджетних установах 2021 року різнитиметься залежно від того, чи їх: придбали, отримали безоплатно. Як обліковувати придбані основні засоби ми вже розглянули. Облік безоплатного отримання залежить від особи отримувача. Розглянемо безоплатне отримання від установи у межах одного органу управління майном та від інших установ – табл. 1.4.

У разі безоплатного отримання ці операції відображаємо на підставі акта приймання передачі основних засобів, форма якого затверджена наказом Мінфіну від 13.09.2016 № 818. Порядок обліку основних засобів вимагає визнавати доходом не лише вартість безоплатно отриманих необоротних активів від інших установ, а й отриманих від списання необоротних активів або виявлених інвентаризацією як лишки.

Таблиця 1.4

Безоплатне отримання основних засобів: проводки

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Безоплатно отримано від установи у межах одного органу управління майном, відображаємо суми: - вартості необоротного активу	10, 11	51
- його зносу	8014, 8114, 5511, 5512	1411, 1412
Безоплатно отримано від іншої установи, підприємства, відображаємо суму: - вартості необоротного активу (якщо первинні документи не містять його вартість, облік ОЗ здійснюємо за справедливою вартістю)	10, 11	2117, 6211, 6415
- доходу від отримання активу	2311, 2313	7511, 7523
- власного капіталу, який збільшуємо внаслідок отримання активу	7511, 7523с	51

Джерело: [35]

Якщо при безоплатному отриманні застосовуємо субрахунок 7511, в інших випадках – 7112 «Дохід від оприбуткування активів, раніше не врахованих в балансі» [40].

Таблиця 1.5

Облік основних засобів від списання: проводки

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Оприбуткування основних засобів, які отримано: від списання необоротного активу та які установа використовуватиме у своїй діяльності; як лишки (за матеріалами інвентаризації)	10, 11	7112
Відображаємо збільшення власного капіталу на суму оприбуткованих активів	7112	51

Джерело: [37]

Облік основних засобів в бюджетних установах відображаємо на підставі акта списання необоротного активу, акта введення в експлуатацію і заведенням на нього інвентарної картки. Якщо ж необоротний актив виявила інвентаризація як лишки, його в обліку відображаємо на підставі протоколу

інвентаризаційної комісії, акту оцінки, акта введення в експлуатацію і заведенням на нього інвентарної картки.

До органу Казначейства слід подати довідку про надходження у натуральній формі. На підставі такої довідки буде відображено не лише суму доходу, а й касові і фактичні видатки.

Облік основних засобів – амортизація. В процесі використання необоротних активів вони втрачають свої первинні характеристики, тобто зношуються. Тож під час обліку основних засобів обов'язковим є нарахування амортизації. Вартість необоротного активу, яка амортизується, складається з первісної або переоціненої їх вартості за мінусом їх ліквідаційної вартості. Її нараховують у формах, що затверджені наказом Мінфіну від 13.09.2016 № 818:

- 1) розрахунок амортизації основних засобів;
- 2) розрахунок амортизації інших необоротних матеріальних активів.

Таблиця 1.6

Облік основних засобів - амортизація: проводки

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Нараховуємо амортизацію на необоротні активи, які придбано або отримано від установи у межах одного органу управління майном	8014, 81114	1411, 1412, 1414
Якщо необоротні активи безоплатно отримано від інших установ:	8014, 81114	1411, 1412, 1414
- нараховуємо амортизацію		
- зменшуємо суму власного капіталу	51	7511, 7523

Джерело: [36]

Призупинити нарахування амортизації потрібно на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання чи консервації основних засобів. Підставою для цього буде акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію. На основі такого акту амортизацію не нараховуємо з місяця, що настає за місяцем переведення основного засобу на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

Поновити нарахування амортизації слід з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта в експлуатацію після реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації. Підставою для цього буде акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів, форма якого затверджена наказом Мінфіну від 13.09.2016 № 818 [11]. Щоб облік основних засобів 2021 був правильним, слід пам'ятати, що амортизацію нараховуємо виходячи з нової балансової (залишкової) вартості необоротного активу і переглянутого строку його корисного використання (якщо це мало місце) після:

- визнання втрат від зменшення корисності необоротного активу;
- відновлення його корисності.

Облік основних засобів – реконструкція, модернізація, поліпшення, ремонт.

Основні засоби в бухгалтерському обліку відображаємо за первісною їх вартістю. Її збільшують на суму витрат на поліпшення, реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання. Звичайно ці витрати є капітальними інвестиціями в необоротні активи, тож в обліку використовують субрахунки 1311, 1312. Після завершення таких робіт необоротний актив вводимо в експлуатацію. Підставою для цього є акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів.

Порядок обліку основних засобів вимагає збільшувати первісну вартість необоротного активу на вартість робіт з його поліпшення, підвищення його техніко-економічних можливостей (тобто реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, модифікації) – табл. 1.7.

Вартість робіт з ремонту, технічного нагляду чи технічного обслуговування відносять до витрат, а не до капітальних інвестицій. У процесі організації бухобліку потрібно чітко визначити критерії, за якими ті чи інші роботи слід відносити до поліпшення чи ремонту.

Таблиця 1.7

**Реконструкція, модернізація, поліпшення основних засобів:
проводки**

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Отримуємо цільове фінансування на проведення робіт з поліпшення, реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання	2313	54
Виконано зазначені роботи і їх відносимо до капітальних інвестицій, без яких облік ОЗ неможливий	1311, 1312	2113, 6211
Відображаємо ПДВ, якщо його віднесено до податкового кредиту	6311	
Збільшуємо первісну вартість основних засобів на суму робіт з поліпшення, реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання	10, 11	1311, 1312
Збільшуємо власний капітал	54	51
Виконано роботи з ремонту, технічного нагляду, технічного обслуговування, у т. ч.: ПДВ, якщо його не відносимо до податкового кредиту	8013, 8113	2113, 6211
ПДВ, якщо його віднесено до податкового кредиту	6311	

Джерело: [35]

Облік основних засобів – переоцінка вартості. Якщо є суттєві розбіжності між залишковою вартістю необоротного активу і його справедливою вартістю на річну дату балансу, установа переоцінює вартість такого активу. Переоцінювати слід всі об'єкти групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт, якщо розбіжність становить 10% і більше. Та якщо мова йде про МНМА і бібліотечні фонди з методом їх амортизації 50%/50%, такі активи не переоцінюються.

Спершу слід визначити індекс переоцінки – відношення справедливої вартості активу до його залишкової вартості. Основні засоби в бухгалтерському обліку коригуємо на цей індекс, тобто їх первісну вартість і суму зносу.

У результаті переоцінки виникає дооцінка або уцінка, яку відображаємо в акті переоцінки основних засобів.

Дооцінка й відновлення корисності. Суму дооцінки залишкової

вартості об'єкта основних засобів зараховуємо до капіталу в дооцінках. Але щоб облік основних засобів був правильним, слід пам'ятати про раніше уцінені основні засоби. Якщо залишкову вартість раніше було уцінено, а наразі – дооцінка, суму дооцінки визнаємо доходом у сумі, що не перевищує суми раніше проведеної уцінки. Суму перевищення дооцінки над уцінкою зараховуємо до капіталу в дооцінках звітного року.

Таблиця 1.8

Дооцінка основних засобів: проводки

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
У результаті дооцінки збільшуємо на індекс переоцінки: - первісну вартість необоротного активу	10, 11	5311
- суму зносу	5311	1411, 1414
У результаті дооцінки раніше уцінених активів: - коригуємо на індекс переоцінки суму зносу	10, 11	1411, 1414
- щоб облік ОЗ був правильним — відображаємо суму дооцінки залишкової вартості, яка менша або дорівнює сумі попередніх уцінок, що були включені до складу витрат	10, 11	7411
- відображаємо суму перевищення дооцінки над сумою попередніх уцінок	10, 11	5311
Відновлення корисності об'єктів основних засобів після усунення причин попереднього зменшення їх корисності	1411, 1412, 1414	7411

Джерело: [6]

Порядок обліку основних засобів вимагає визнавати іншим доходом вигоди від відновлення корисності необоротних активів, якщо ознаки зменшення корисності основного засобу перестали існувати. Якщо мова йде про необоротні активи з переоціненою вартістю, окрім визнання вигоди доходом слід збільшити балансову (залишкову) вартість необоротного активу.

Щоб основні засоби в бухгалтерському обліку відобразити правильно слід пам'ятати, що відновлення корисності активу можна розпізнати за ознаками:

- суттєво збільшилась ринкова ціна необоротного активу у звітному

періоді;

– суттєві зміни активу та/або способу його використання у звітному періоді або в наступному, які позитивно вплинуть на діяльність установи і облік ОЗ;

– інші ознаки, які підтверджують наявність ефективності необоротного активу або ж її підвищення в майбутньому.

Облік основних засобів – уцінка й втрата від зменшення корисності.

Суму уцінки слід відносити до складу витрат звітного періоду. Однак якщо необоротний актив раніше було дооцінено, а наразі — уцінка, суму уцінки зараховуємо до зменшення капіталу в дооцінках, але не більше суми дооцінки. Якщо сума уцінки перевищує суму дооцінки, різницю відносимо до складу витрат звітного періоду.

Таблиця 1.9

Уцінка основних засобів: проводки

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
У результаті уцінки: суму зносу коригуємо на індекс переоцінки	1411, 1414	10, 11
суму уцінки відносимо до складу витрат	8411	10, 11
У результаті уцінки раніше дооцінених активів:	1411, 1414	10, 11
- коригуємо на індекс переоцінки суму зносу		
- щоб облік ОЗ був правильним — відображаємо суму уцінки, яка менша або дорівнює сумі попередніх дооцінок	5311	10, 11
- відображаємо суму перевищення уцінки залишкової вартості над сумою попередніх її дооцінок	8411	10, 11
Відображаємо втрати від зменшення корисності об'єкта необоротних активів	8411	1411, 1412, 1414

Джерело: [6]

Порядок обліку основних засобів вимагає відносити до інших витрат втрати від зменшення корисності необоротного активу. Якщо мова йде про раніше переоцінений необоротний актив, окрім віднесення втрат від зменшення корисності до інших витрат одночасно зменшуємо балансову (залишкову) вартість цього необоротного активу.

Облік основних засобів – вибуття, списання. Основні засоби в бухгалтерському обліку перестаємо визнавати активами, якщо ці необоротні активи:

- ліквідовано;
- вибули у зв'язку з їх реалізацією;
- безоплатно передані іншим установам;
- виявлені інвентаризацією як нестача;
- не відповідають критеріям визнання активом.

Якщо необоротні активи ліквідовано, виявлено як нестачу, їх списують, тобто облік основних засобів припиняється.

Операції з вибуття, списання основних засобів відображаємо у меморіальному ордері № 9 «Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення необоротних активів» за такими первинними документами: акт приймання-передачі основних засобів; акт списання основних засобів (часткової ліквідації); акт списання транспортних засобів; акт списання вилучених документів з бібліотечного фонду тощо [12].

Таблиця 1.10

Порядок відображення в обліку вибуття основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Передаємо безоплатно необоротні активи за операціями з внутрішнього переміщення в межах одного органу управління майном	51	10, 11
Відображаємо суму зносу, який нарахований на ці необоротні активи	1411, 1412, 1414	8014, 8114, 5511, 5512
Облік ОЗ у разі їх вибуття у інших випадках здійснюємо відображенням:		
- суми зносу основних засобів	1411, 1414	10
- їх залишкової вартості	8411	10
У разі вибуття основного засобу, який було раніше дооцінено, суму дооцінки відносимо на фінансовий результат	5311	5512

Джерело: [35]

Якщо основний засіб було дооцінено, слід врахувати, що на дату

вибуття основного засобу субрахунок 5311 «Дооцінка (уцінка) необоротних активів» має кредитове сальдо за цим активом на основі записів з початку його експлуатації про зміну його балансової вартості у картках інвентарного обліку чи інших регістрах аналітичного обліку [40]. Порядок обліку основних засобів вимагає відносити суму дооцінки на фінансовий результат, якщо дооцінений актив вибуває.

У разі списання основних засобів, які були придбані чи безоплатно отримані за операціями з внутрішнього переміщення в межах одного органу управління майном, їх первісну вартість відносимо на кредит субрахунка 5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису».

Таблиця 1.11

Порядок відображення в обліку списання основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Списуємо основні засоби, які були придбані чи безоплатно отримані за операціями з внутрішнього переміщення в межах одного органу управління майном	51	5512
Списуємо інші необоротні матеріальні активи, зокрема: - суму амортизації у місяці їх вилучення;	8014, 8114	1412
- вартість іншого необоротного матеріального активу	1412	11

Джерело: [36]

Якщо установа вважає недоцільним поліпшення, реконструкцію, модернізацію, ремонт основного засобу, але при цьому він придатний для використання, це не привід його списувати. Доцільніше такий основний засіб безоплатно передати іншій установі.

Облік основних засобів, які виявлені за результатами інвентаризації як нестача, перетворюється на облік шкоди. Так, основний засіб списуємо. Якщо винна особа встановлена, обчислюємо розмір шкоди установі і бюджету і відносимо цю суму на розрахунки з такою особою до повного відшкодування нею цієї суми.

Таблиця 1.12

Порядок відображення в обліку нестачі основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Списуємо основні засоби у зв'язку з виявленою нестачею на:		
- суму зносу основних засобів	1411, 1414	10
- їх залишкової вартості	8411	10
Якщо встановлено винних у цьому осіб, в обліку додатково відображаємо записи на:		
- суму шкоди установі, яку винна особа має погасити	2115	7111
- суму шкоди, яку винна особа має погасити, яку установа спрямовує до бюджету	2115	6312

Джерело: [35]

Якщо винної особи у нестачі не встановлено, облік основних засобів завершився списанням, а розмір шкоди обліковуємо на позабалансовому рахунку 073 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей розпорядників бюджетних коштів» до встановлення винної особи, з подальшим відшкодуванням або закриття провадження у справі.

1.3. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку основних засобів установ бюджетної сфери

Бухгалтерський облік у бюджетних установах має певні особливості, адже ці структури створюються з метою забезпечення виконання функцій держави. Їх утримання повністю або частково здійснюється за рахунок державного або місцевого бюджету. Визначальним для бухгалтерського обліку бюджетних установ також є їх статус неприбуткових.

У процесі своєї діяльності кожна бюджетна установа здійснює ряд операцій, які підлягають обов'язковій фіксації у бухгалтерському обліку.

Метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, в т.ч. і в бюджетних установах, згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [43] є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої і неупередженої

інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Бухгалтерський облік бюджетних установ підлягає впливу зовнішнього середовища, зокрема, системи законодавчого регулювання.

Система нормативного регулювання бухгалтерського обліку бюджетних установ в Україні представлена п'ятьма рівнями, які передбачені Бюджетним кодексом України.

Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку в бюджетних установах відображено на рис. 1.1.

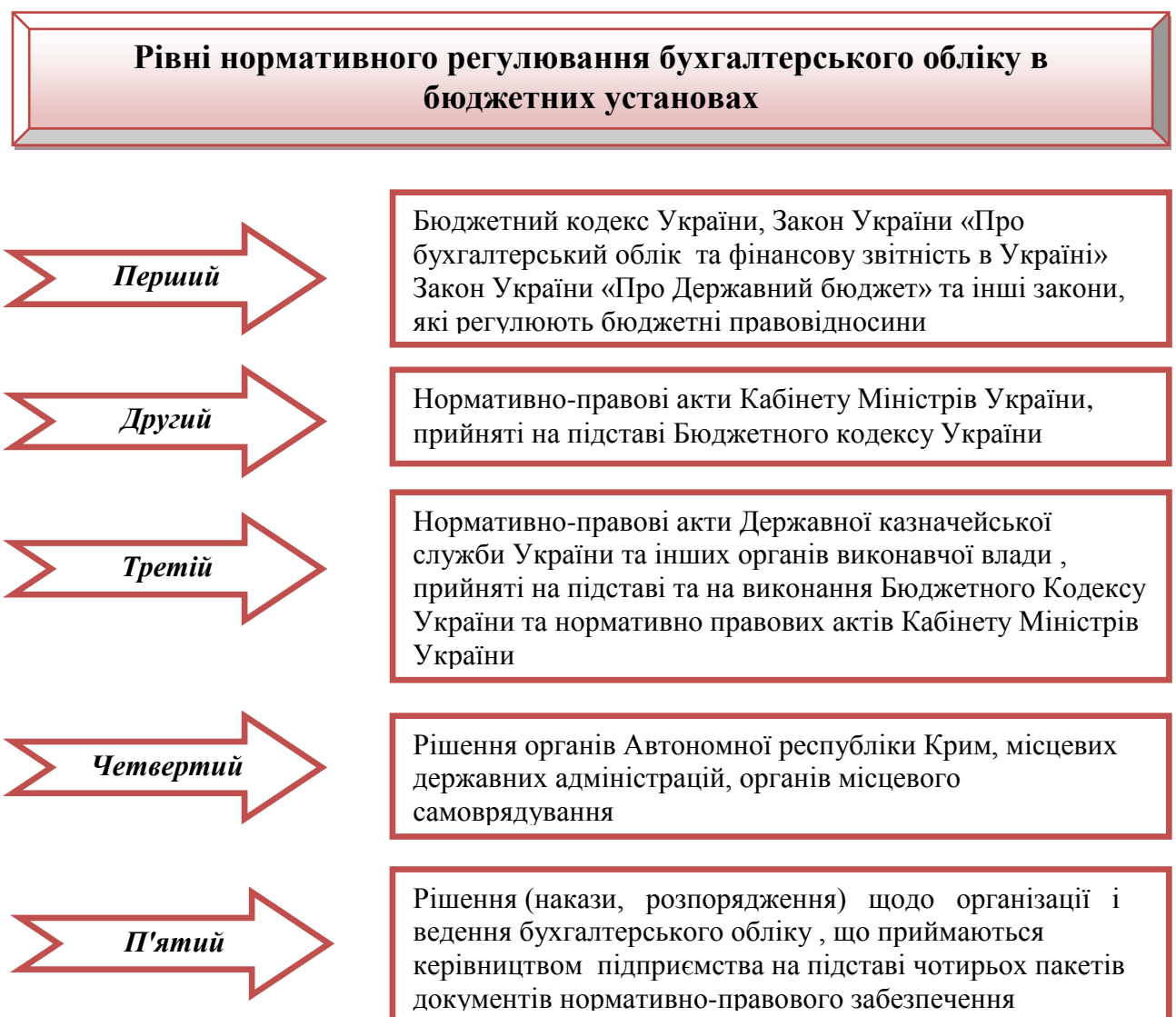

Рис. 1.1. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку в бюджетних установах

Джерело: [63, с.125]

Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах складається з трьох взаємопов'язаних етапів – рис. 1.2.

Рис. 1.2. Етапи організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах

Джерело: [28, с.95]

Для ведення обліку основних засобів в бюджетних установах слід керуватися:

- 1) НПСБОДС 121 «Основні засоби» [46];
- 2) Законом «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658 [47];
- 3) листом Мінфіну від 07.04.2015 р. №31-11420-07-5/12145 «Щодо надання роз'яснень (щодо застосування окремих вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі)» (стосується нульової залишкової вартості основних засобів в обліку) [67];
- 4) Методичними рекомендаціями щодо обліку основних засобів з наказу Мінфіну від 23.01.2015 № 11 [45];
- 5) Наказом Державної служби статистики України «Про скасування та

визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України» від 22.10.2021 року №266 [48];

б) Наказ МОНУ «Про визначення та погодження облікової політики навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України» від 29.12.2015 р. №1382, зі змінами, затв. наказом МОНУ №210 від 17 лютого 2021 р. [44];

7) Наказом МОНУ «Загальні єдині підходи визначення облікової політики навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління МОНУ, їх відокремлених структурних підрозділів» від 29.12.2015 №1382 зі змінами, затв. наказом МОНУ №210 від 17 лютого 2021 року [16].

РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Організаційно-економічна характеристика бюджетної установи

У 1957 році розпочалось спорудження заводу трансформаторних підстанцій (сьогодні – Укрелектроапарат), яке було повністю завершено в 1965 році. Тоді на ньому працювали 3000 робітників, котрі виробляли електричного устаткування майже на 30 мільйонів карбованців на рік і потреба в кваліфікованих кадрах зростала.

Ось чому в 21 серпня 1965 році і з'явилося рішення Подільського раднаргоспу (м. Вінниця) про створення Хмельницького електромеханічного технікуму (ХЕМТ). Новостворений навчальний заклад розмістився в приміщенні колишньої школи № 9 (вулиця Індустріальна), нині вулиця Чорновола. Перший набір відбувся у 1965 році. На навчання було зараховано 157 юнаків і дівчат на два відділення – «Електромашинобудування» і «Обробка металів різанням».

Наказом міністерства електротехнічної промисловості і приладобудування СРСР №40 від 20 лютого 1991 року перейменований в Хмельницький політехнічний коледж і наказом Міністерства вищої освіти України №231 від 28 листопада 1991 року коледж переданий у підпорядкування Міністерству вищої освіти України. У 2020 році коледж змінив назву на «Відокремлений структурний підрозділ Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка».

Якісна навчально-виробнича підготовка забезпечується тісним зв'язком з виробничими підприємствами: ПАТ Завод «ТЕМП», ТОВ «Європа-Експорт Плюс», ТОВ «РІНО», ТОВ «Завод Гідроарматури», ПАТ «Укрелектроапарат», ТОВ «Мегакарс», ТОВ «Ауді-Центр Хмельницький», ТОВ «Лідер Сервіс», ТОВ «Гранд Мотор», ТОВ «Торговий дім Євромоторс»,

ТОВ «Престиж – Авто», ТОВ «Форсаж авто», ТОВ «Опус-Авто плюс», СТО «Інтер Дизель», ПАТ «Хмельниччина – Авто», ПП – автоцентр «ЛИГА – II», ПП – Автоцентр «ЛИГА», СТО «Універсал», ПМП «Кристал», ПП «OpenSystem», компанією «Stfalcon».

Юридична адреса коледжу: 29015 м. Хмельницький, вул. Зарічанська, 10 Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка», тел. 3-05-05, факс 3-81-06, 314-53 електронна пошта: hpk@ic.km.ua. Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 00216243.

Основними напрямками діяльності коледжу є:

- підготовка фахівців за освітньо-кваліфікованим рівнем фаховий молодший бакалавр для задоволення потреб підприємств і організація регіону;

- спеціалізація, підвищення кваліфікації, перепідготовка кадрів для підприємств і організацій;

- курсова підготовка:

- підготовка кваліфікованих робітників;

- підготовка та атестація педагогічних кадрів;

- культурно-освітня, методична, видавнича, виробничо-комерційна робота;

- надання загальноосвітніх послуг;

- здійснення зовнішніх зв'язків.

Головними завданнями коледжу є:

- здійснення освітньої діяльності з вищевказаних напрямків, забезпечує підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня фаховий молодший бакалавр і відповідає стандартам вищої освіти;

- здійснення творчої, мистецької, культурно-виховної, спортивної та оздоровчої діяльності;

- забезпечення виконання державного підготовки фахівців з вищою освітою;

- вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці і сприяння працевлаштуванню випускників;

- забезпечення культурного і духовного розвитку особистості виховання осіб, які навчаються в коледжі, дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України;

- забезпечення високих стичних норм, атмосфери доброзичливо і взаємної поваги у стосунках між працівниками, викладачами та студентами;

Щодо структури коледжу, можна ознайомитися у **Додатку А**, де чітко показано адміністрацію коледжу, відділення та спеціальності.

Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем «фаховий молодший бакалавр 1 початкового рівня (короткого циклу вищої освіти - молодшого бакалавра) у Хмельницькому політехнічному коледжі Національного університету «Львівська політехніка» є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти і регулює організацію освітнього процесу у Хмельницькому політехнічному фаховому коледжі Національного університету «Львівська політехніка» (ХПФК).

Освітній процес у ХПФК – це інтелектуальна творча діяльність у сфері вищої освіти, що провадиться через систему методичних педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, як навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Організація освітнього процесу у ХПФК базується на нормативно-правових документах, зокрема Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної рамки кваліфікацій», стандартах освітньої діяльності, інших нормативно-правових актах з питань освіти, Положенні про ХПФК, внутрішніх інструкцій, положеннях, якими регулюється освітній процес у ХПФК.

Освітня діяльність Коледжу зорієнтована на вирішення завдань удосконалення освітньої та фахової підготовки:

а) провадження освітньої діяльності, яка включає навчальну, виховну, наукову, культурну, методичну діяльність за денною, заочною, дистанційною та іншими формами навчання, які не суперечать чинному законодавству;

б) підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «молодший бакалавр», «молодший спеціаліст», «фаховий молодший бакалавр», «кваліфікований робітник», підготовка до вступу у вищі навчальні заклади громадян України, іноземців та набуття здобувачами освіти знань у певній галузі, підготовка їх до професійної діяльності згідно з державним замовленням та за договірними зобов'язаннями;

в) надання повної загальної середньої освіти;

г) забезпечення умов для оволодіння системою знань про людину, природу і суспільство, формування соціально-зрілої, творчої особистості; д) виховання морально, психічно і фізично здорового покоління громадян, формування громадянської позиції, патріотизму, власної гідності, готовності до трудової діяльності, відповідальності за свою долю, долю суспільства, держави і людства;

е) забезпечення високих етичних норм, атмосфери доброзичливості й взаємної поваги у стосунках між працівниками, викладачами та студентами і учнями; створення умов для всебічного розвитку особистості, просвітницька діяльність;

ж) проведення наукової, науково-дослідної, інноваційної, виробничої та інформаційної діяльності;

з) проведення видавничої та поліграфічної діяльності;

і) інформування абітурієнтів, студентів та учнів про ситуацію, що склалася на ринку праці;

ї) надання платних послуг, які визначені для навчальних закладів чинним законодавством України та відповідними нормативними документами;

к) проведення господарської діяльності відповідно до чинного законодавства України, даного Положення та Статуту Університету [60].

Коледж є відокремленим структурним підрозділом Національного університету «Львівська політехніка» і здійснює свою діяльність на засадах неприбутковості. Є бюджетною установою, із збереженням ліцензованого обсягу державного замовлення на підготовку фахівців та наданням окремих прав фінансово-господарської самостійності, а саме: право вести окремий баланс, відкриття реєстраційного рахунку, інших типів рахунків в органах Державної казначейської служби та інших фінансових установах з правом мати код мережі фінансування, право мати печатку і штамп.

Основними структурними підрозділами Коледжу є відділення, циклові комісії, кафедри, бібліотека, лабораторії, навчально-виробничі майстерні, бухгалтерія та інші підрозділи [60].

Бухгалтерія є підрозділом Відокремленого структурного підрозділу «Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка».

Основні завдання бухгалтерії коледжу:

- ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності коледжу та складання звітності;
- відображення у документах достовірної та у повному обсязі інформації про господарські операції і результати діяльності, необхідної для оперативного управління бюджетними призначеннями (асигнуваннями) та фінансовими і матеріальними (нематеріальними) ресурсами;
- забезпечення дотримання бюджетного законодавства при взятті бюджетних зобов'язань, своєчасного подання на реєстрацію таких зобов'язань, здійснення платежів відповідно до взятих бюджетних

зобов'язань, достовірного та у повному обсязі відображення операцій у бухгалтерському обліку та звітності;

- забезпечення контролю за наявністю і рухом майна, використанням фінансових і матеріальних (нематеріальних) ресурсів відповідно до затверджених нормативів і кошторисів;

- запобігання виникненню негативних явищ у фінансово-господарській діяльності, виявлення і мобілізація внутрішньогосподарських резервів;

- організація фінансово-економічної роботи Коледжу;

- організація роботи з формування програм за кодами програмної класифікації видатків на наступний рік, складання бюджетної пропозиції;

- складання кошторису Коледжу та його виконання;

- розроблення штатного розпису Коледжу, погодження його із Міністерством науки і освіти України та його виконання;

- організація обліку надходження коштів, матеріальних цінностей та основних засобів;

- контроль за розробленням і впровадженням заходів по зниженню витрат, які пов'язані з придбанням, доставкою, зберіганням та використанням матеріальних цінностей;

- участь (в частині фінансового забезпечення) в укладенні договорів з підприємствами, установами, організаціями, що стосуються господарської діяльності Коледжу;

- організація роботи по справлянню плати за надання освітніх та додаткових освітніх послуг.

Облік у широкому розумінні означає спостереження, вимірювання та реєстрацію певних природних і суспільних явищ.

Розглянемо форму №1-дс Баланс, тобто звіт про фінансовий стан підприємства на 1 січня 2018, 2019 та 2020 років, а саме активи підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка обсягів та структури активів ХПФК, на кінець року

АКТИВ	Код рядка	2018		2019		2020		Відхилення, +/-	
		тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2018/	2019/
								2019	2020
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ									
Основні засоби:	1000	25950119	90,9	2609123	84,0	14742577	67,5	100,5	56,5
первісна вартість	1001	35368182	23,9	35787926	115,2	24717293	13,2	101,2	69,1
знос	1002	9418063	33,0	9696692	31,2	9974716	45,7	103,0	102,9
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-	-	-	-	-	-	-
первісна вартість	1011	-	-	-	-	-	-	-	-
знос	1012	-	-	-	-	-	-	-	-
Нематеріальні активи:	1020	-	-	-	-	-	-	-	-
первісна вартість	1021	-	-	-	-	-	-	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-	-	-	-	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1030	1540081	5,4	3837880	12,4	4874806	22,3	249,2	127,0
Довгострокові біологічні активи:	1040	-	-	-	-	-	-	-	-
первісна вартість	1041	-	-	-	-	-	-	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-	-	-	-	-	-	-
Запаси	1050	1044098	3,7	1124949	3,6	2209924	10,1	107,7	196,4
Виробництво	1060	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом I	1095	28534298	100	31054063	100	21827307	100	108,8	70,3
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ									
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	-	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-	-	-	-	-	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-	-	-	-	-	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна дебіторська заборгованість:		-	-	-	-	-	-	-	-
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-	-	-	-	-	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	115968	8,9	125253	10,5	130411	6,4	108,0	104,1
за наданими кредитами	1130	-	-	-	-	-	-	-	-
за виданими авансами	1135	-	-	-	-	-	-	-	-
за розрахунками із соціального страхування	1140	-	-	89667	7,5	51837	2,5		57,8
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-	-	-	-	-	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-	-	-	-	-	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:		-	-	-	-	-	-	-	-
національній валюті, у тому числі в:	1160	1184411	91,1	972917	81,9	1870625	91,2	82,1	192,3
касі	1161	-	-	-	-	-	-	-	-
казначействі	1162	1184411	91,1	972917	81,9	1870625	91,2	82,1	192,3

АКТИВ	Код рядка	2018		2019		2020		Відхилення, +/-	
		тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2018/	2019/
								2019	2020
установах банків	1163	-	-	-	-	-	-	-	-
іноземній валюті	1165	-	-	-	-	-	-	-	-
Кошти бюджетників та інших клієнтів на:		-	-	-	-	-	-	-	-
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-	-	-	-	-	-	-
рахунках в установах банків, у тому числі:	1175	-	-	-	-	-	-	-	-
в національній валюті	1176	-	-	-	-	-	-	-	-
в іноземній валюті	1177	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом II	1195	1300379	100	1187837	100	2052073	100	91,3	172,8
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-	-	-	-	-	-	-
БАЛАНС	1300	29834677	-	32241900	-	23880180	-	108,1	74,1

Джерело: сформовано автором за даними ХПФК

За даними таблиці 2.1 видно, що нефінансові активи у 2020 році менші у порівнянні з показниками 2018 та 2019 року. А щодо фінансових активів, то у 2020 році вони є значно більші, ніж у 2018 та 2019 році.

На рис. 2.1 зображено нефінансові активи протягом трьох років, побудована лінія тренда, і ми можемо побачити, що вона направлена вниз

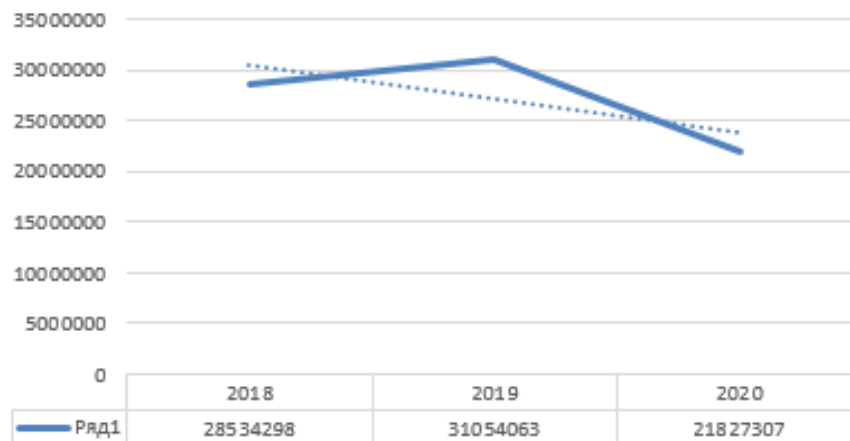

Рис 2.1. Динаміка нефінансових активів ВСП ХПФК, 2018-2020 рр., тис. грн.

Джерело: сформовано автором за даними ВСП ХПФК

На рис. 2.2 зображено фінансовані активи протягом трьох років також як і в попередньому випадку побудована лінія тренда, і ми можемо побачити,

ПАСИВ	Код рядка	2018		2019		2020		Відхилення, +/-	
		тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2018/2019	2019/2020
за платежами до бюджету	1540	-	-	5482	1,0	10108	1,1	-	184,4
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	-	-	-	-	-	-	-	-
за кредитами	1550	-	-	-	-	-	-	-	-
за одержаними авансами	1555	-	-	-	-	-	-	-	-
за розрахунками з оплати праці	1560	-	-	84185	15,9	41729	4,5	-	49,6
за розрахунками із соціальн. страхування	1565	-	-	-	-	-	-	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-	-	-	-	-	-	-
інші поточні зобов'язання, з них:	1575	452012	100	438839	83,0	871713	94,4	97,1	198,6
за цінними паперами	1576	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом II	1595	452012	100	528506	100,0	923550	100,00	116,9	174,7
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-	-	-	-	-	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	-	-	-	-	-	-	-	-
БАЛАНС	1800	29834677	-	32241900	-	23880180	-	108,1	74,1

Джерело: розраховано автором за даними ВСП ХПФК[60]

На рис. 2.3 зображено графічно динаміку розміру 1 розділу пасивів - власного капіталу та фінансових результатів бюджетної установи за досліджуваний період, а також побудована лінія тренда, і ми бачимо, що вона направлена вниз.

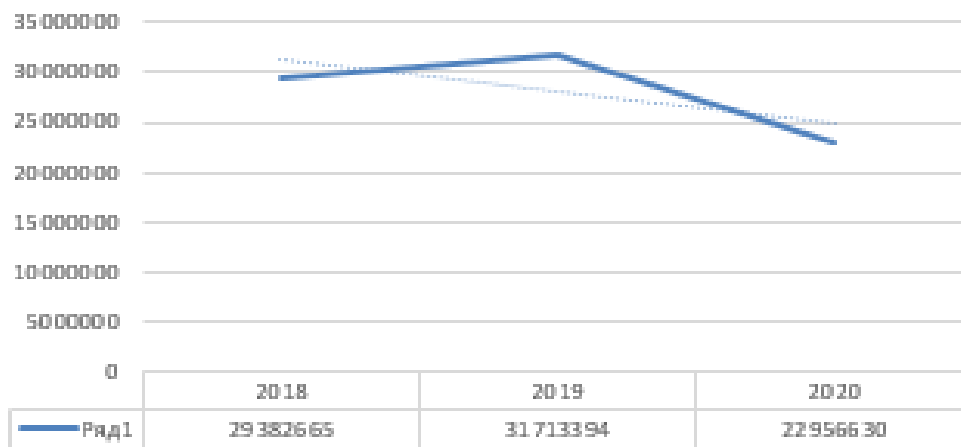

Рис. 2.3. Динаміка розміру власного капіталу та фінансових результатів ВСП ХПФК, 2018-2020 рр., тис. грн.

Джерело: сформовано автором за даними ВСП ХПФК

На рис. 2.4 відображено динаміку обсягів зобов'язань ХПФК протягом трьох років, а також, як і в попередніх випадках, побудована лінія тренда, і ми бачимо, що в порівнянні з попередніми даними лінія тренда направлена вгору.

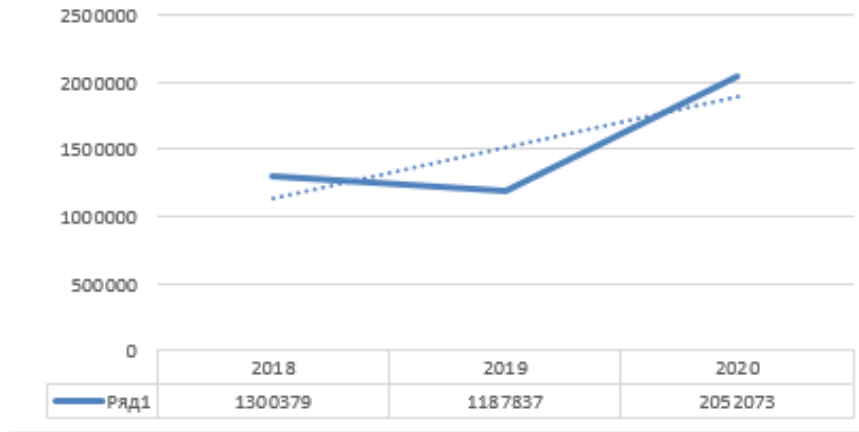

Рис. 2.4. Динаміка розміру зобов'язань ВСП ХПФК, 2018-2020 рр., тис. грн.

Джерело: сформовано автором за даними ВСП ХПФК [60]

Фінансова діяльність підприємства спрямована на здійснення фінансових інвестицій, зокрема придбання цінних паперів, вкладення коштів у банки з метою отримання доходу тощо. Фінансова діяльність пов'язана з формуванням фінансових ресурсів підприємства. Це діяльність щодо залучення та погашення банківських та інших позик, збільшення і зменшення статутного капіталу через емісію чи викуп акцій, емісію та погашення власних боргових зобов'язань тощо.

До фінансових доходів включають доходи від володіння фінансовими активами — процентні та дивідендні виплати, а до фінансових витрат — процентні виплати за банківськими та іншими позиками, купонні виплати за емітованими підприємством корпоративними облігаціями. Інші доходи та витрати пов'язані з реалізацією основних засобів, нематеріальних активів, цінних паперів тощо.

Розглянемо фінансові результати ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Динаміка фінансових результатів ВСП ХПФК НУ «Львівська
політехніка» за 2019-2020 рр., тис. грн**

Стаття	Код рядка	2019 р.	2020 р.	Відхилення +/-	
				абсолютне, тис. грн	відносне, %
ДОХОДИ					
Доходи від обмінних операцій					
Бюджетні установи	2010	22514861	29856767	7341906	0,33
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	2020	7564682	10010507	2445825	0,32
Доходи від продажу активів	2030				
Фінансові доходи	2040	299517	273339	-26178	-0,09
Інші доходи від обмін.операцій	2050	84376	30712	-53664	-0,64
Усього доходів від обмінних операцій	2080	30463436	40171325	9707889	0,32
Доходи від необмін. операцій					
Податкові надходження	2090				
Неподаткові надходження	2100				
Трансферти	2110				
Надходження до державних цільових фондів	2120				
Інші доходи від необмінних операцій	2130	472367	1029321	556954	1,18
Усього доходів від необмінних операцій	2170	472367	1029321	556954	1,18
Усього доходів	2200	30935803	41200646	10264843	0,33
ВИТРАТИ					
Витрати за обмінними операціями					
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	18542361	25960355	7417994	0,40
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	2220	7868499	9437083	1568584	0,20
Витрати з продажу активів	2230				
Фінансові витрати	2240				
Інші витрати за обмін. операціями	2250	1813	5542	3729	2,06
Усього витрат за обмінними операціями	2290	26412673	35402980	8990307	0,34
Витрати за необмінними операціями					
Трансферти	2300				
Інші витрати за необмінними операціями	2310	4713978	5296467	582489	0,12
Усього витрат за необмінними операціями	2340	4713978	5296467	582489	0,12
Усього витрат	2380	31126651	40699447	9572796	0,31
Профіцит/дефіцит за звітний період	2390	-190848	501199	692047	*

Зі звіту про фінансові результати видно, що доходи від обмінних операцій у 2020 році в порівнянні з попереднім роком зменшились на 68%, а доходи від необмінних операцій зросли на 18%. Прибуток збільшився на 9707889 грн. Витрати теж значно зросли, це зумовлюється тим що доходи виросли. Витрати зросли на 9572796 грн [60].

Проведемо також аналіз надходжень та використання коштів загального фонду у табл. 2.4 за 2019-2020 роки.

Таблиця 2.4

**Динаміка надходження та використання коштів загального фонду
ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка»**

Показники	КЕКВ та/або ККК	Код рядка	Затверджено на звітний рік		Відхилення, +/-	
			2019	2020	абсолютне, тис. грн	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7
Видатки та надання кредитів - усього	X	010	25 532 361	29 856 855	4324494	0,17
У тому числі: Поточні видатки	2000	020	22 514 861	27 856 855	5341994	0,24
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2100	030	16 254 526	20 405 300	4150774	0,26
<i>Оплата праці</i>	2110	040	13 333 896	16 739 200	3405304	0,26
Заробітна плата	2111	050	13 333 896	16 739 200	3405304	0,26
Грошове забезпечення військовослужбовців	2112	060	-	-	-	-
<i>Нарахування на оплату праці</i>	2120	070	2 920 630	3 666 100	745470	0,26
Використання товарів і послуг	2200	080	2 258 675	3 518 815	1260140	0,56
<i>Предмети, матеріали, обладнання та інвентар</i>	2210	090	388 911	1 807 143	1418232	3,65
<i>Медикаменти та перев'язувальні матеріали</i>	2220	100	-	-	-	-
<i>Продукти харчування</i>	2230	110	270 312	385 227	114915	0,43
<i>Оплата послуг (крім комунальних)</i>	2240	120	-	73 445	73445	-
<i>Видатки на відрядження</i>	2250	130	-	-	-	-
<i>Видатки та заходи спеціального призначення</i>	2260	140	-	-	-	-
<i>Оплата комунальних послуг та енергоносіїв</i>	2270	150	1 599 452	1 280 000	-319452	- 0,20
Оплата теплопостачання	2271	160	1 029 452	900 000	-129452	- 0,13
Оплата водопостачання	2272	170	120 000	140 000	20000	0,17

Показники	КЕКВ та/або ККК	Код рядка	Затверджено на звітний рік		Відхилення, +/-	
			2019	2020	абсолютне, тис. грн	відносне, %
та водовідведення						
Оплата електроенергії	2273	180	450 000	240 000	-210000	- 0,47
Оплата природного газу	2274	190	-	-	-	-
Оплата інших енергоносіїв	2275	200	-	-	-	-
Оплата енергосервісу	2276	210	-	-	-	-
Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	2280	220	-	-	-	-
Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм	2281	230	-	-	-	-
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	2282	240	-	-	-	-
Обслуговування боргових зобов'язань	2400	250	-	-	-	-
Обслуговування внутрішніх боргових зобов'язань	2410	260	-	-	-	-
Обслуговування зовнішніх боргових зобов'язань	2420	270	-	-	-	-
Поточні трансферти	2600	280	-	-	-	-
Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)	2610	290	-	-	-	-
Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів	2620	300	-	-	-	-
Поточні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям	2630	310	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	2700	320	4 001 660	3 932 740	-68920	- 0,02
Виплата пенсій і допомоги	2710	330				
Стипендії	2720	340	3 972 500	3 896 500	-76000	- 0,02
Інші виплати населенню	2730	350	29 160	36 240	7080	0,24
Інші поточні видатки	2800	360	-	-	-	-
Капітальні видатки	3000	370	3 017 500	2 000 000	-1017500	- 0,34
Придбання основного капіталу	3100	380	-	-	-	-
Придбання обладнання і	3110	390	-	-	-	-

Показники	КЕКВ та/або ККК	Код рядка	Затверджено на звітний рік		Відхилення, +/-	
			2019	2020	абсолютне, тис. грн	відносне, %
<i>предметів довгострокового користування</i>						
<i>Капітальне будівництво (придбання)</i>	3120	400	-	-	-	-
Капітальне будівництво (придбання) житла	3121	410	-	-	-	-
Капітальне будівництво (придбання) інших об'єктів	3122	420	-	-	-	-
<i>Капітальний ремонт</i>	3130	430	-	-	-	-
Капітальний ремонт житлового фонду (приміщень)	3131	440	-	-	-	-
Капітальний ремонт інших об'єктів	3132	450	-	-	-	-
<i>Реконструкція та реставрація</i>	3140	460	-	-	-	-
Реконструкція житлового фонду (приміщень)	3141	470	-	-	-	-
Реконструкція та реставрація інших об'єктів	3142	480	-	-	-	-
Реставрація пам'яток культури, історії та архітектури	3143	490	-	-	-	-
<i>Створення державних запасів і резервів</i>	3150	500	-	-	-	-
<i>Придбання землі та нематеріальних активів</i>	3160	510	-	-	-	-
Капітальні трансферти	3200	520	3 017 500	2 000 000	-1017500	- 0,34
<i>Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)</i>	3210	530	3 017 500	2 000 000	-1017500	- 0,34
<i>Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів</i>	3220	540	-	-	-	-
<i>Капітальні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям</i>	3230	550	-	-	-	-
<i>Капітальні трансферти населенню</i>	3240	560	-	-	-	-
Внутрішнє кредитування	4100	570	-	-	-	-
<i>Надання внутрішніх кредитів</i>	4110	580	-	-	-	-
Надання кредитів органам державного	4111	590	-	-	-	-

Показники	КЕКВ та/або ККК	Код рядка	Затверджено на звітний рік		Відхилення, +/-	
			2019	2020	абсолютне, тис. грн	відносне, %
управління інших рівнів						
Надання кредитів підприємствам, установам, організаціям	4112	600	-	-	-	-
Надання інших внутрішніх кредитів	4113	610	-	-	-	-
Зовнішнє кредитування	4200	620	-	-	-	-
Надання зовнішніх кредитів	4210	630	-	-	-	-
Інші видатки	5000	640	X	X	X	X
Нерозподілені видатки	9000	650	-	-	-	-

Джерело: дані установи [60]

На основі отриманої таблиці можемо зробити висновок, що надходження і використання коштів збільшилося, це пов'язано зі збільшенням педагогічного колективу, студентів та трудового колективу. Отже, у 2020 році виділено на 3405304 грн більше, ніж у 2019 році. Це пов'язано не тільки зі збільшенням колективу, але і з збільшенням заробітної плати.

Щодо комунальних послуг, то у 2020 році виділили більше коштів на тепlopостачання, оскільки ціни зросли, відповідно і коштів потрібно більше. У 2020 році було виділено на 20000 грн більше, ніж у попередньому році.

Щодо електроенергії то коштів на неї коледж не виділяє, оскільки, є сонячна електростанція при коледжі, яка забезпечує коледж електроенергією.

2.2. Аналіз наявності та використання основних засобів

Основні засоби як головний елемент матеріально-технічної бази установи повинні використовуватися раціонально й ефективно, що багато в чому залежить від своєчасності одержання надійної і якомога повнішої аналітичної та обліково-економічної інформації. У цьому зв'язку зростає роль об'єктивного і достовірного аналізу ефективності використання державною установою основних засобів, аби на цій основі можна було запропонувати

шляхи вдосконалення управління ними.

На кінець 2020 року балансова (залишкова) вартість основних засобів ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» складала 14742577 тис. грн., що на 11207542 тис. грн. менше у порівнянні з 2018 роком.

Як свідчать дані таблиці 2.5, майже 75% у структурі ОЗ займали земельні ділянки (їх вартість на кінець 2020 року складала 11049510 тис. грн.), ще 15% припадало на машини та обладнання (2205485 тис. грн.), біля 8% складали малоцінні необоротні матеріальні активи (вартістю 151805 тис. грн. відповідно). Інші складові ОЗ займали досить незначні частки (в межах 1 в.п.).

Таблиця 2.5

Вартість і структура основних засобів ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» за 2020 рік, балансова вартість на кінець року

Групи ОЗ	2020 р.	
	тис. грн	структура, %
Земельні ділянки	11049510	74,9
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	-75462	-
Машини та обладнання	2205485	15,0
Транспортні засоби	8415	0,1
Інструменти, прилади, інвентар	158623	1,1
Інші ОЗ	0	0,0
Музейні фонди	0	0,0
Бібліотечні фонди	125347	0,9
Малоцінні необоротні матеріальні активи	1151805	7,8
Білизна, постільні речі, одяг та взуття	118854	0,8
Інвентарна тара	0	0,0
НМА спеціального призначення	0	0,0
Природні ресурси	0	0,0
Разом	14742577	100,0

Джерело: розраховано автором за даними установи [60]

Як свідчать результати аналізу за даними таблиці 2.6, за 2020 рік відбулися найсуттєвіші зміни у вартості машин та обладнання (зокрема, вибуття на суму 56910 тис. грн та надходження на суму 835229 тис. грн), інструментів, приладів та інвентаря (надходження 114759 тис. грн), малоцінних необоротних матеріальних активів (вибуття на суму 3066 тис.

грн. та надходження на суму 479161 тис. грн), а також такої групи, як білизна, постільні речі, одяг та взуття (вибуття на суму 675 тис. грн та надходження на суму 28000 тис. грн.).

Таблиця 2.6

Динаміка вартості основних засобів ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» у 2020 році, тис. грн

Групи ОЗ	Залишок на початок року		Вибуття за звітний рік		Надійшло за рік		Залишок на кінець року	
	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос
Земельні ділянки	23517165	-	-	-	-	-	11049510	-
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	7527248	7524990	-	-	-	-	7527248	7602710
Машини та обладнання	2726901	1163005	56910	56910	835229	-	3505220	1299735
Транспортні засоби	84965	70572	-	-	-	-	84965	76550
Інструменти, прилади, інвентар	68986	14298	-	-	114759	-	183745	25122
Інші ОЗ	-	-	-	-	-	-	-	-
Музейні фонди	-	-	-	-	-	-	-	-
Бібліотечні фонди	324095	198748	-	-	524	524	324619	199272
Малоцінні необоротні матеріальні активи	1318860	610227	3066	3066	479161	35989	1794955	643150
Білизна, постільні речі, одяг та взуття	219706	114852	675	675	28000	14000	247031	128177
Інвентарна тара	-	-	-	-	-	-	-	-
НМА спеціального призначення	-	-	-	-	-	-	-	-
Природні ресурси	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом	35787926	9696692	60651	60651	1457673	50513	24717293	9974716

Джерело: розраховано автором за даними установи [60]

Ці та інші зміни (зокрема, нарахування амортизації) призвели до зменшення балансової вартості ОЗ досліджуваної бюджетної установи на

11348657 тис. грн. за останній досліджуваний рік, що в цілому є негативною передумовою ефективної господарської діяльності.

2.3. Порядок первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів

Метою обліку є адекватне відображення фактів діяльності підприємства, надання повної і правдивої інформації для прийняття рішень. Завдання контролю необоротних активів полягають у перевірці: реальності їх існування на певну дату; права власності на них; правильності документального оформлення їх надходження, використання і вибуття; правильності нарахування амортизації; законності і правильності відображення в обліку операцій з необоротними активами; правильності і достовірності подання інформації про необоротні активи у фінансовій звітності.

Первинні документи – це документи, створені у письмовій або електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення. Наприклад, до первинних документів належать такі документи, як видаткова накладна, товарно-транспортна накладна, акт виконаних робіт, прибутковий та видатковий касовий ордер, інші.

Законодавство не містить вичерпного переліку первинних документів, які використовуються в бухгалтерському обліку.

Відповідно до Наказу Державної служби статистики України від 22.10.2021 року №266 «Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України» втратив чинність наказ Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 року № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку» [48].

Основні види первинних документів наведемо на рис. 2.5.

Придбання	<ul style="list-style-type: none"> • Видаткова накладна, первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996, касовий чек, товарний чек
Безоплатне одержання	<ul style="list-style-type: none"> • Видаткова накладна, первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996
Оперативна оренда	<ul style="list-style-type: none"> • Акт приймання-передачі основних засобів
Фінансова оренда	<ul style="list-style-type: none"> • первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996
Введення в експлуатацію	<ul style="list-style-type: none"> • первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996
Внутрішнє переміщення з одного відділу (дільниці) в інший	<ul style="list-style-type: none"> • первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996
Продаж, передача іншій фізичній чи юридичній особі	<ul style="list-style-type: none"> • первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996
Нарахування амортизації	<ul style="list-style-type: none"> • первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996
Списання (у т.ч. внаслідок непередбачуваних подій), ліквідація, нестачі, крадіжки	<ul style="list-style-type: none"> • первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996
Ремонт, модернізація, реконструкція, добудова, дообладнання	<ul style="list-style-type: none"> • первинний документ довільної форми із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ЗУ №996

Рис. 2.5. Основні види первинних документів з обліку основних засобів бюджетної установи

Джерело: сформовано автором

Усі господарські операції з ОЗ мають бути оформлені первинними документами, які розкривають інформацію про:

- назву первинного документа, яка характеризує оформлену господарську операцію;

- дату складання;
- назву установи, від імені якої складено документ;
- зміст, кількісні та вартісні показники обсягу господарської операції;
- назву об'єкта ОЗ чи ІНМА, його інвентарний номер, дату початку і місце експлуатації, термін корисного використання;
- технічну характеристику (площа, обсяг, місткість, потужність тощо) та вартість об'єкта ОЗ, його переоцінку, ремонт, поліпшення та амортизацію;
- посади осіб, які здійснювали господарську операцію, оформлювали та підписували первинні документи;
- перелік технічної документації, яку передають (приймають) разом з об'єктом ОЗ, вид і кількість дорогоцінних металів, що містяться в об'єкті ОЗ;
- походження коштів (власні, цільові), використаних для придбання, будівництва і поліпшення ОЗ, та про безоплатно одержані ОЗ чи ІНМА;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у здійсненні господарської операції.

Варто зазначити, що дані документи можуть існувати у паперовій і в електронній формах. Якщо електронний документ був складений згідно з усіма вимогами та містить електронний підпис, його юридична сила рівна юридичній силі паперового документа.

Відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» об'єкт ОЗ визнають активом, якщо існує ймовірність того, що суб'єкт державного сектору отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання, та/або такий об'єкт має потенціал корисності для суспільства, а також вартість його можна достовірно визначити.

Оцінюють об'єкт ОЗ за первісною вартістю. А от як її визначити, буде залежати від способу надходження об'єкта до установи – табл. 2.7.

Після первісного визнання об'єкта ОЗ як активу його облік ведуть за первісною вартістю.

Визначення первісної вартості основних засобів у ВСП ХПФК НУ

«Львівська політехніка»

Шлях надходження	Вид вартості	Як визначається вартість
Придбання за плату	Вартість придбання	Вартість придбання складається з таких витрат: <ul style="list-style-type: none"> • суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); • реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів; • суми ввізного мита; • суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються суб'єктові державного сектору); • витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; • витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів; • інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою
Самостійне виготовлення (створення)	Собівартість виробництва	Виробнича собівартість включає такі витрати: <ul style="list-style-type: none"> • прями матеріальні витрати; • прями витрати на оплату праці; • інші прями витрати; • змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати. Крім того, собівартість виробництва може включати витрати, наведені в п. 5 розд. II НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»
Отримання без оплати від фізичних та юридичних осіб (крім суб'єктів державного сектору)	Справедлива вартість	Відповідно до абз. 9 п. 4 розд. I НС 121 «Основні засоби» справедливу вартість визначають як суму, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату. Визначають цю вартість, як правило, на активному ринку. У разі відсутності активного ринку визначають умовну вартість (абз. 7 п. 4 розд. II НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»)
	Вартість, щодо якої є достовірна інформація	Вартість наведено в первинних документах на відповідний об'єкт ОЗ з урахуванням витрат, зазначених у п. 5 розд. II НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»
Отримання без оплати від суб'єктів державного сектору	Первісна (переоцінена) вартість	Вартість визначають за відповідними первинними документами, у яких її зазначено, з урахуванням витрат, передбачених п. 5 розд. II НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»
	Справедлива вартість	Цю вартість визначають відповідно до законодавства, якщо немає достовірної інформації щодо первісної вартості ОЗ

Шлях надходження	Вид вартості	Як визначається вартість
Отримання в результаті обміну	Залишкова вартість переданого об'єкта ОЗ	Залишкову вартість визначають як різницю між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченого зносу (абз. 10 п. 4 розд. I НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»)
	Справедлива вартість	Таку оцінку використовують, якщо залишкова вартість переданого об'єкта дорівнює нулю . Визначають справедливую вартість на дату оприбуткування отриманого об'єкта

Джерело: за даними [46]

Згідно плану рахунків ОЗ у ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» обліковуються на таких рахунках – табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Рахунки обліку основних засобів у ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка»

10 Основні засоби	
101	Основні засоби та інвестиційна нерухомість розпорядників бюджетних коштів
1010	Інвестиційна нерухомість
1011	Земельні ділянки
1012	Капітальні витрати на поліпшення земель
1013	Будівлі, споруди та передавальні пристрої
1014	Машини та обладнання
1015	Транспортні засоби
1016	Інструменти, прилади, інвентар
1017	Тварини та багаторічні насадження
1018	Інші основні засоби
102	Основні засоби та інвестиційна нерухомість державних цільових фондів
1020	Інвестиційна нерухомість
1021	Земельні ділянки
1022	Капітальні витрати на поліпшення земель
1023	Будівлі, споруди та передавальні пристрої
1024	Машини та обладнання
1025	Транспортні засоби
1026	Інструменти, прилади, інвентар
1027	Тварини та багаторічні насадження
1028	Інші основні засоби

Джерело: сформовано автором

Планом рахунків № 1203 передбачено окремий рахунок для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух коштів фінансування заходів цільового призначення, зокрема, коштів, які спрямовуються на:

— придбання необоротних активів (у тому числі землі, нематеріальних активів тощо);

— будівництво (придбання), модернізацію, реконструкцію та реставрацію (у тому числі житла (приміщень), інших об'єктів), на створення державних запасів і резервів;

— придбання фінансових інвестицій, капітальних активів тощо.

Отже, з 2017 року бюджетні установи, в тому числі й ВСП ХПФХ НУ «Львівська політехніка» застосовують окремий субрахунок, на якому ведуть облік коштів для придбання, модернізації, реконструкції, реставрації тощо основних засобів та інших необоротних активів. Мова йде про рахунок 54 «Цільове фінансування», який має такі субрахунки:

— 5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів»;

— 5421 «Цільове фінансування державних цільових фондів».

За кредитом цього рахунку відображають отримання коштів на фінансування заходів цільового призначення або вилучення з бюджетних асигнувань цільового фінансування суми поточних витрат, що включаються до вартості об'єкта основних засобів згідно з НП(С)БО 121 [46]. За дебетом рахунку 54 відображають зменшення цільового фінансування на створення (придбання) основних засобів, на суму внесеного капіталу внаслідок оприбуткування активів розпорядником бюджетних коштів.

Варто зазначити, що для обліку грошових коштів, які містяться на рахунках в органах Казначейства та можуть бути використані для поточних операцій, передбачено субрахунок 2313 «Реєстраційні рахунки». З огляду на це, суми отриманих бюджетних асигнувань як за загальним, так і за спеціальним фондами бюджетні установи зараховують на один субрахунок – 2313 [40]. Тому для розмежування таких надходжень за загальним та спеціальним фондами слід вести додаткові аналітичні рахунки.

Отримання цільового фінансування для придбання основних засобів та/або їх поліпшення відображають такою проводкою:

Дт 2313 «Реєстраційні рахунки»

Кт 5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів»

Всі витрати на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів, довгострокових біологічних активів обліковують на рахунку 13 «Капітальні інвестиції». За дебетом рахунку 13 відображають збільшення витрат на придбання або створення необоротних активів (тобто основних засобів та інших необоротних матеріальних активів), зокрема:

— суми, сплачені за придбання, виконання будівельно-монтажних робіт;

— реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, суми ввізного мита, суми непрямих податків (якщо вони не відшкодовуються суб'єктові

державного сектору), витрати зі страхування ризиків доставки;

— витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження тощо;

— витрати на поліпшення об'єкта основних засобів (реконструкцію (реставрацію), модернізацію, добудову, дообладнання).

За кредитом рахунку відображають зменшення витрат на придбання або створення необоротних активів (введення в експлуатацію придбаних або створених необоротних активів тощо).

Рахунок 13 «Капітальні інвестиції» має такі субрахунки:

— 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби»;

— 1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи»;

— 1313 «Капітальні інвестиції в нематеріальні активи»;

— 1314 «Капітальні інвестиції в довгострокові біологічні активи»;

— 1324 «Капітальні інвестиції в необоротні активи спецпризначення».

Рахунок 13 «Капітальні інвестиції» застосовують для накопичення витрат, пов'язаних з придбанням або створенням об'єктів капітальних

інвестицій, до моменту їх введення в експлуатацію [40]. До 2017 року бюджетні установи при понесенні витрат на придбання, виготовлення власними силами необоротних активів та за виконаними будівельно-монтажними роботами з капітального будівництва (виготовлення, створення), добудови, поліпшення (дообладнання, модернізація) об'єктів необоротних активів, які на дату балансу не введені в експлуатацію, одночасно створювали фонд у незавершеному капітальному будівництві, облік якого вели на субрахунку 402 «Фонд у незавершеному капітальному будівництві». При створенні такого фонду в сумі фактичних видатків здійснювали бухгалтерський запис за дебетом субрахунків 801, 802, 811 — 813 та кредитом субрахунку 402. Починаючи з 2017 року таку операцію бюджетним установам проводити не треба.

По-друге, при введенні таких об'єктів в експлуатацію всі видатки, накопичені на рахунку 13 «Капітальні інвестиції», списують з одночасним складанням акта введення в експлуатацію основних засобів.

На суму поточних витрат, що включаються до первісної вартості об'єкта основних засобів відповідно до НП(С)БО 121, необхідно збільшити фінансування заходів цільового призначення (за кредитом рахунку 54 «Цільове фінансування») та одночасно вилучити такі суми з доходів звітного періоду. Для цього Типовою кореспонденцією № 1219 (п. 1.13) передбачено такий запис:

Дт 70 «Доходи за бюджетними асигнуваннями»,
 7311 ходи від реалізації продукції (робіт, послуг)»,
 7211 «Дохід від реалізації активів»,
 7311 «Фінансові доходи розпорядників бюджетних коштів»
 Кт 54 «Цільове фінансування».

У бухгалтерському обліку у разі вибуття об'єкта основних засобів з балансу списують його первісну (переоцінену), балансову вартість та суму накопиченого зносу. І робляться такі записи:

1. Списано суму зносу об'єкта основних засобів: Дт 1411 «Знос

основних засобів» та Кт 10 «Основні засоби»;

2. Списано залишкову вартість об'єкта основних засобів: Дт 8411 «Інші витрати за обмінними операціями» та Кт 10 «Основні засоби».

Якщо у результаті списання ОЗ було отримано ТМЦ, то у бухгалтерському обліку такі запаси установам слід зараховувати залежно від виду запасів на субрахунки 1513 «Будівельні матеріали», 1514 «Пально-мастильні матеріали», 1515 «Запасні частини», 1516 «Тара», 1517 «Сировина і матеріали», 1518 «Інші виробничі запаси», 1812 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 1816 «Інші 58е фінансові активи».

Такі оприбутковані матеріали, отримані від ліквідації та розбирання необоротних активів, які залишені для ремонту та інших потреб установи, визнають доходом спеціального фонду суб'єкта державного сектору. Облік таких доходів ведеться на субрахунку 7211 «Дохід від реалізації активів».

2.4. Напрями удосконалення бухгалтерського обліку основних засобів бюджетної установи

В балансі бюджетної установи усі активи, у т. ч. основні засоби, визнають за вартістю придбання, яка з часом змінюється. І тоді потрібна переоцінка основних засобів.

Порядок переоцінки основних засобів у бюджетних установах не має суттєвих відмінностей від переоцінки на підприємствах. Хіба що використовуються інші рахунки та є конкретно визначений поріг суттєвості, за якого рекомендується проводити переоцінку. Для проведення переоцінки основних засобів в бюджетних установах слід керуватися:

- 1) НПСБОДС 121 «Основні засоби» (переоцінка – це розділ III) [46];
- 2) Законом «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658 [47];
- 3) листом Мінфіну від 07.04.2015 №31-11420-07-5/12145. Він стосується нульової залишкової вартості основних засобів в обліку;

4) Методичними рекомендаціями щодо обліку основних засобів з наказу Мінфіну від 23.01.2015 № 11 [45].

Мета дооцінки/уцінки – достовірна інформація у фінансовій звітності. Якщо реальна (ринкова) вартість і балансова (залишкова) вартість основних засобів суттєво відрізняються, то виникають умови для проведення переоцінки. За п. 4 розділу III НПСБОДС 121 «суттєво» – це більше, ніж на 10%. Однак, навіть за виникнення умов, які визначені НПСБОДС 121 (суттєве відхилення у вартості), переоцінка основних засобів проводиться не обов'язково. Цей висновок підтверджує й Мінфін у листі №31: «бюджетна установа може, але не зобов'язана». Переоцінка основних засобів – це право, а не обов'язок. Однак, якщо один раз провести переоцінку основних засобів, то потім доведеться це робити постійно, як тільки реальна (ринкова, справедлива) вартість буде відрізнятися від залишкової більше ніж на 10% (абз. 2 п. 3 розд. III НПСБОДС 121).

Переоцінка основних засобів може коштувати не тільки робочого часу бухгалтера, а й грошей. Бухгалтер не може самостійно оцінити основні засоби. І не через брак кваліфікації, а через ч. 2 ст. 7 Закону про оцінку: «проведення оцінки є обов'язковим». Що це значить? В контексті Закону про оцінку це означає залучення сертифікованих оцінювачів. Ними є: оцінювачі, що працюють у складі певного суб'єкта господарювання (фірми) або самостійні підприємці-оцінювачі, які мають сертифікат; оцінювачі, які працюють у певному органі державної/місцевої влади, якщо вони мають сертифікат і на такий орган влади покладена функція управління державним/комунальним майном.

Наприклад, Управління комунальним майном місцевої ради, Фонд держмайна України. У першому випадку оцінка основних засобів здійснюється платно, а у другому випадку, можливо, безплатно. Чому можливо? По-перше, не в усіх органах влади є оцінювачі. По-друге, якщо оцінка основних засобів викликана причинами, описаними в ч. 3 ст. 7 Закону про оцінку, то обов'язково проводиться незалежна експертна оцінка

основних засобів, а це залучення зовнішнього суб'єкта господарювання, тобто оцінювача-підприємця. Серед цих причин: застава державного/комунального майна, внески до статутного капіталу, відчуження та ін. Їх за плату залучає управляючий орган державної/місцевої влади, наприклад згадане Управління комунальним майном.

Є випадки обов'язкової оцінки основних засобів майна:

- 1) застава державного (комунального) майна (ч. 3 ст. 7 Закону про оцінку);
- 2) оренда державного (комунального) майна (ч. 2 ст. 11 Закону від 10.04.1992 № 2269);
- 3) реорганізація (ч.2 ст.7 Закону про оцінку). Наприклад, реорганізація медзакладів, що є бюджетними установами, у неприбуткові підприємства (КНП).

Однак переоцінка і тут не обов'язкова. Чому? По-перше, не можна переоцінювати лише один об'єкт основних засобів: за п. 3 розділу III НПСБОДС 121 треба здійснювати переоцінку всієї групи однотипних об'єктів. По-друге, при реорганізації шляхом перетворення, як це відбувається, наприклад, у медзакладах, майно передається і зараховується на баланс нової юрособи за передавальним балансом. Це означає, що процедури, описані у розділі III НПСБОДС 121, не застосовуються – майно оприбутковується на баланс одразу за новою (переоціненою) вартістю, що вказана у передавальному балансі.

Переоцінка основних засобів не обов'язкова навіть за нульової балансової (залишкової) вартості основних засобів. За п. 5 розділу III НПСБОДС 121, якщо об'єкти з нульовою вартістю продовжують далі використовуватися, то за ними визначається ліквідаційна вартість. Її визначає самостійно бюджетна установа шляхом створення комісії за наказом керівника (ч. 1 розд. V Методичних рекомендацій ОЗ). Зразок наказу про переоцінку основних засобів наведено на рис. 2.6.

Хмельницький політехнічний фаховий коледж НУ «Львівська політехніка»

Наказ

23.11.2021

м. Хмельницький

№ 25

Про проведення інвентаризації та переоцінки основних засобів

Наказую:

1. Створити робочу інвентаризаційну комісію у складі заступника директора з господарської частини О.С. Карабанова, гол. бухгалтера Г.Г.Клімішиної, бухгалтера О.Д. Мисліборської.
2. Робочій інвентаризаційній комісії здійснити інвентаризацію основних засобів по субрахунку 1015 «Транспортні засоби» та субрахунку 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої» станом на 30.11.2021 року (далі – «основні засоби»).
3. Головному бухгалтеру Г.Г.Клімішиній з урахуванням проведеної інвентаризації скласти перелік основних засобів, які підлягають переоцінці станом на 30.11.2021 р.
4. Вартість майна, яка буде визначена суб'єктом оціночної діяльності за укладеним з ним договором вважати справедливою вартістю станом на 31.12.2021 р.
5. Головному бухгалтеру Г.Г.Клімішиній оформити та відобразити в бухгалтерському обліку результати інвентаризації основних засобів, а також провести переоцінку об'єктів основних засобів на основі акта оцінки майна, отриманого від суб'єкта оціночної діяльності та керуючись розділом III НПСБОДС 121 «Основні засоби».

Директор

Нестеренко

А.П. Нестеренко

З наказом ознайомлені: заст. господарської частини

Карабанов

О.С. Карабанов

гол. бухгалтер

Клімішина

Г.Г.Клімішина

бухгалтер

Мисліборська

О.Д.Мисліборська

Рис. 2.6. Зразок наказу на проведення переоцінки основних засобів

Джерело: розроблено автором

Для відображення в обліку визначення ліквідаційної вартості керуємося листом № 31: на суму ліквідаційної вартості збільшуємо первісну вартість основного засобу; амортизацію надалі не нараховуємо, так як вартість такого об'єкта, що амортизується, нульова. Такі дії не розглядаються як переоцінка основних засобів. Це зміна в обліковій оцінці (коригування балансової вартості активу). У цьому можна переконатися, зазирнувши до п. 76 міжнародного стандарту МСБОДС 17 «Основні засоби». Також це прямо

зазначено у п. 4 розділу VII Методичних рекомендацій ОЗ.

Переоцінка основних засобів – приклад визначення чи зміни ліквідаційної вартості.

На балансі бюджетної установи є легковий автомобіль Daewoo Lanos. Первісна вартість – 75 000 грн. Накопичений знос – 75 000 грн. Таким чином, балансова вартість становить 0 грн. Прийнято рішення про визначення ліквідаційної вартості. Вона визначена комісією в сумі 50000 грн.

Нова первісна вартість: 125000 грн (75000 + 50000). Накопичений знос не змінюється.

Тоді: балансова (залишкова) вартість = $125000 - 75000 = 50000$ грн;

вартість, що амортизується = $125000 - 75000 - 50000 = 0$ грн.

У бухгалтерському обліку потрібно зробити запис:

Д-т 1015 К-т 5111 50000 грн;

Зміну первісної вартості та визначену ліквідаційну вартість треба занести до інвентарної картки автомобіля. Також слід оформити протокол інвентаризаційної комісії.

Якщо все-таки бюджетна установа (на прикладі ХПФК) приймає рішення про переоцінку основних засобів, то потрібно:

1. Узгодити питання з вищим державним (місцевим) органом управління установи (п. 3 розд. III НПСДОДС 121), зокрема Міністерством освіти і науки України;

2. Підготувати наказ на проведення переоцінки основних засобів. Варто також додати в наказі розпорядження про інвентаризацію основних засобів.

3. Підготувати відомість (перелік) об'єктів, які будуть переоцінюватися. Переоцінюємо всю групу однотипних об'єктів. Це не обов'язково група по бухгалтерському рахунку. Наприклад, можуть переоцінюватися окремо тільки вантажні автомобілі, тільки легкові автомобілі або тільки медичне обладнання.

4. Залучити оцінювача. Орган управління оголосить конкурс на залучення незалежних оцінювачів або проведе оцінку самостійно,

використовуючи штатних оцінювачів.

5. Працювати з оцінювачем і отримати від нього звіт та акт оцінки майна.

6. На основі акта визначити індекс переоцінки основних засобів. Він дорівнює: справедлива (ринкова, реальна) вартість об'єкта ÷ балансова (залишкова) вартість.

7. Розрахувати нову первісну вартість (= колишня первісна вартість × індекс переоцінки) та новий накопичений знос (= колишній накопичений знос × індекс переоцінки). Знайти різницю між новими та колишніми показниками (п. 5 розділу III НПСБОДС 121).

8. Результати переоцінки основних засобів має відображати інвентарна картка обліку основних засобів. Також необхідно скласти акт переоцінки основних засобів (наказ Мінфіну від 13.09.2016 № 818).

9. Сформувані бухгалтерські проведення за вимогами п. 9 розділу III НПСБОДС 121.

Оскільки облікова політика бюджетних установ, а саме закладів вищої освіти, передбачає вибір принципів, методів та процедур бухгалтерського обліку, то, насамперед, облікова політика і підлягає постійним змінам внаслідок зміни законодавчої бази. Тому працівникам бухгалтерської служби закладів вищої освіти постійно потрібно бути проінформованими про зміни тієї чи іншої нормативно-правової бази, аби далі уникнути будь-яких порушень зі сторони закону.

В Україні забезпечено правове регулювання питань функціонування системи освіти, всіх її рівнів і підсистем, діяльності навчальних закладів різних типів і форм власності, організації різних форм навчання. Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. передбачено розбудову сучасної структури освітньої галузі, яка має забезпечити оптимальні умови для функціонування та розвитку системи освіти і всіх її підсистем; реалізацію різноманітних освітніх моделей, існування навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних

форм і засобів отримання освіти, що забезпечують громадянам надання якісних освітніх послуг, свободу вибору в освіті [33].

Завдяки існуванню в Україні закладів вищої освіти право на освіту стало доступнішим широким верствам населення, було створено нові робочі місця без капіталовкладень зі сторони держави. Процеси ринкової розбудови в національній економіці супроводжуються постійним загостренням конкуренції, яка охоплює не тільки виробничу, але й інші сфери, зокрема освітні послуги. В сучасних економічних умовах ефективне функціонування підприємства будь-якої організаційно-правової форми, незалежно від виду діяльності, є обов'язковою умовою його існування.

17 лютого 2021 року наказом Міністерства освіти і науки України №210 було внесено зміни до загальних єдиних підходів визначення облікової політики навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління МОНУ, їх відокремлених структурних підрозділів, затверджених наказом МОНУ від 29.12.2015 №1382 [16].

Так, облікова політика навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, їх відокремлених структурних підрозділів визначає методи оцінки, обліку, процедури, які застосовуються для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової та бюджетної звітності, не визначені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі — НП(С)БОДС) або щодо яких передбачено більш ніж один їх варіант, а також строки корисного використання груп основних засобів та нематеріальних активів.

Зокрема, нами запропоновано викласти п.2 розділу 2 Положення про облікову політику по Відокремленому структурному підрозділу «Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка» наступним чином:

2. Основні засоби

- 1) Основні засоби – необоротні активи, які утримуються установою

для використання їх у діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та задоволення потреб установи, здавання в оренду іншим особам і використовуються за очікуванням, більше одного року.

За вартісний критерій для бухгалтерського обліку основних засобів з 01 січня 2021 року застосується вартісний критерій основних засобів, визначений Податковим кодексом України, без урахування ПДВ. У зв'язку із зміною вартісних ознак зміни в бухгалтерському обліку щодо основних засобів, зарахованих на баланс в попередніх періодах, не проводяться.

Основні засоби групуються за ознаками:

- технічна характеристика;
- ступінь використання;
- належність;
- характер участі у виробничому процесі.

Інші основні засоби різні за своїм функціональним призначенням і мають низку особливостей, які їх об'єднують і відрізняють від основних засобів, МШП, матеріалів:

- у бухгалтерії ведеться тільки підсумковий облік (бібліотечні фонди);
- не нараховується знос (бібліотечні фонди, експонати, музейні цінності, білизна, взуття, одяг, постільні речі тощо);
- не встановлюються норми запасів (матеріали довгострокового використання для наукових потреб).

2) Одиницею бухгалтерського обліку основних засобів із метою їх визнання та оцінки вважати об'єкт основних засобів. Якщо об'єкт основних засобів складається із частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна із цих частин визнається в обліку як окремий об'єкт основних засобів. Якщо об'єкт основних засобів складається з різних компонентів, які мають різні строки корисного використання (експлуатації) або надають економічні вигоди суб'єкту державного сектора, слід розподілити сукупні витрати на придбання (створення) цього об'єкта за

його компонентами з окремим обліком кожного компонента, незалежно від алгоритму його надходження (придбання за плату, безоплатне отримання тощо). Усі складові, що входять до цілісного майнового комплексу, за наявності первинних документів та при можливості визначення кожного, обліковуються як окремі інвентарні об'єкти.

У разі придбання (отримання) об'єкта, який складається із частин, різних компонентів у розпорядчому документі навчального закладу, бюджетної установи, відокремленого структурного підрозділу при їх введенні в експлуатацію слід зазначати його склад, строки корисного використання, розмір первісної (за наявності достовірної інформації) та ліквідаційної вартості (у разі її визначення) кожної складової такого об'єкта.

3) Необоротні активи, строк корисного використання яких понад один рік і вартість менше 20 000 грн. без урахування ПДВ за одиницю (з 01 січня 2021 року, а в подальшому відповідно до вартісного критерію основних засобів, визначеного Податковим кодексом України) визнаються малоцінними необоротними матеріальними активами.

У зв'язку із зміною вартісних ознак зміни в бухгалтерському обліку щодо малоцінних необоротних матеріальних активів, зарахованих на баланс в попередніх періодах, не проводяться.

4) Первісна вартість, за якою відображаються основні засоби: Первісна вартість об'єкта основних засобів у разі придбання за плату складається з таких витрат:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);

- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;

- суми ввізного мита;

- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються суб'єктові державного сектору);

- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;

- витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів; інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в результаті обміну на інший актив, є залишкова вартість переданого об'єкта основних засобів. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта основних засобів дорівнює нулю то первісною вартістю отриманого об'єкта основних засобів є його справедлива вартість на дату оприбуткування.

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з модернізацією, добудовою, дообладнанням, реконструкцією тощо. Первісна вартість основних засобів зменшується у зв'язку з частковою ліквідацією об'єкта основних засобів або з його розукомплектацією.

Витрати на поточний та капітальний ремонт основних засобів, спрямовані на підтримання їх в робочому стані, не зараховують на збільшення первісної вартості основного засобу, а зараховують на видатки за відповідними КЕКВ і відображають у складі фактичних видатків установи. У разі проведення капітального ремонту, який проводиться за рішенням керівника з метою поліпшення об'єкта основних засобів, що зумовлює збільшення майбутніх економічних вигід, первісна вартість таких основних засобів збільшується. Облік таких витрат до введення об'єкта в експлуатацію ведеться на відповідних субрахунках рахунка 131 «Капітальні інвестиції».

Первісною вартістю об'єкта основних засобів, отриманих безоплатно у випадках, передбачених законодавством, від іншої установи або об'єктів господарювання – юридичних осіб є первісна вартість, за якою основні засоби обліковувались у сторони, що їх передала, з урахуванням нарахованої суми зносу за повну кількість календарних місяців їх перебування в експлуатації.

Первісною вартістю об'єкта основних засобів, отримані безоплатно у

вигляді безповоротної допомоги є вартість, визначена достовірно в первинних документах, з урахуванням витрат, передбачених для встановлення первісної вартості у разі придбання основних засобів за плату. Дарунки приймаються комісією, створеною наказом ректора університету та директорами відокремлених структурних підрозділів. Комісія складає акт, в якому зазначаються найменування, кількість і вартість отриманих м/ц. Дані акта відображаються в бухгалтерському обліку.

У виняткових випадках (при встановленні лишків, інших непередбачених законодавством про благодійництво умов отримання матеріальних цінностей), у разі відсутності первинних документів, первісна вартість визначається комісією на рівні справедливої вартості відповідно до законодавства. Визначення справедливої вартості активів за необхідності здійснюється комісією, створеною наказом директора відокремленого структурного підрозділу, яка забезпечує документальне обґрунтування справедливої вартості.

5) Ліквідаційна вартість об'єкта основних засобів.

Ліквідаційна вартість визначається комісією, створеною наказом ректора університету та директорами відокремлених структурних підрозділів, якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів дорівнює нулю, але об'єкт ще придатний до експлуатації та використовується. При цьому, на визначену ліквідаційну вартість об'єкта основних засобів збільшується його первинна (переоцінена) вартість і фонд у необоротних активах.

Якщо об'єкт основних засобів містить дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння, то його ліквідаційна вартість не може бути нижчою за вартість дорогоцінних металів за вирахуванням витрат, пов'язаних із заходами їх переробки, тощо.

б) Собівартість виробництва (створення) об'єкта основних засобів.

Собівартість виробництва (створення) об'єкта основних засобів, виробленого (створеного) визначається виходячи з переліку і складу статей

калькулювання, з урахуванням тих витрат, що передбачені при формуванні первісної вартості об'єкта у разі придбання за плату, відповідно до норми НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та інших нормативно-правових актів, які визначаються в розпорядчому документі про облікову політику.

7) Нарахування амортизації основних засобів.

Нарахування амортизації основних засобів здійснюється на річну дату балансу прямолінійним методом протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів. Основні засоби перестають амортизувати з наступного місяця після його списання з балансу, переведення на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

У разі передачі об'єкта основних засобів у випадках, передбачених законодавством, суб'єкт державного сектору, що їх передає, нараховує амортизацію в місяці їх передачі, за повну кількість календарних місяців перебування його в експлуатації у звітному кварталі. При цьому місячна сума амортизації визначається діленням річної суми амортизації на 12.

Амортизація (знос) бібліотечних фондів, малоцінних необоротних активів, білизни, одягу та взуття інвентарної тари, матеріалів довгострокового використання для наукових цілей нараховується у першому місяці передачі у використання об'єкта необоротних активів у розмірі 50% його первісної вартості та решта 50% - у місяці його ліквідації (списання з балансу).

Сума зносу об'єктів необоротних активів визначається в останній робочий день грудня в грн. за повну кількість календарних місяців їх перебування в експлуатації у звітному році відповідно до норм зносу. Нарахований знос у розмірі 100% вартості на об'єкти, що придатні для подальшої експлуатації, не може бути підставою для їхнього списання за причиною повного зносу.

8) Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів. Для визначення строків корисного використання основних засобів

застосовувати Типові строки корисного використання груп основних засобів, які визначені в додатку 1 до Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджених наказом Мінфіну від 23.01.2015 р. № 11. Установлені строки корисного використання наведені у Відомості строків корисного використання груп основних засобів. Термін корисного використання матеріальних активів, які не визначені в Типових строках корисного використання груп основних засобів, визначається комісією установи при їх прийманні та затверджується наказом керівника установи.

9) Переоцінка основних засобів. Переоцінка основних засобів проводиться на річну дату балансу за рішенням директора відокремленого структурного підрозділу, погодженого з Міністерством освіти і науки, за наявності таких законних підстав:

- затверджених у кошторисі бюджетних асигнувань для здійснення заходів щодо переоцінки основних засобів для встановлення справедливої вартості;

- звіту про оцінку майна, виконаного суб'єктом оціночної діяльності, або акта оцінки майна, наданого органами державної влади або місцевого самоврядування;

- перевищення порога суттєвості - відхилення залишкової вартості об'єкта основних засобів на 10 % і більше від його справедливої вартості.

Індексація основних засобів житлового фонду, які прийнято в експлуатацію, здійснюється щорічно відповідно до вимог нормативно-правових актів для приведення балансової вартості об'єктів існуючого житлового фонду у відповідність з фактичною вартістю будівництва житла шляхом застосування індексів вартості житла залежно від строків уведення об'єктів в експлуатацію. Результати переоцінки та індексації житлового фонду відображаються в бухгалтерському обліку субрахунках рахунка 531 «Капітал у дооцінках розпорядників бюджетних коштів»

10) Вибуття основних засобів.

Списання майна, що перебуває на балансі ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» здійснюється згідно Порядком списання об'єктів державної власності, затвердженим постановою КМУ від 08.11.2007 № 1314 та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджених наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11. Вищезазначена інструкція застосовується у випадках: ліквідації (на підставі акту); безоплатної передачі; відчуження майна (шляхом продажу); непридатне для подальшого використання (фізично зношена); виявлене в результаті інвентаризації, як недостача; морально застаріле; пошкоджене внаслідок аварії, чи стихійного лиха (за умови, що його відновлення є неможливими або економічно недоцільними і вона не може бути реалізоване).

Для списання майна, яке знаходиться на балансі ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка», останній звертається з листом до ректора НУ «Львівська політехніка» з проханням про дозвіл на списання. Отримавши його, відокремлений структурний підрозділ готує пакет документів відповідно до вимог МОНУ і надає його до університету, який в свою чергу надсилає документи про списання м/ц до міністерства. По отриманню дозволу на списання майна ВСП списує його своєю комісією, а затверджує акт про списання майна ректор університету.

Розбирання та демонтаж або знищення майна, яке втратило своє експлуатаційне призначення або стало непридатним, проводяться тільки після затвердження у встановленому порядку акта про списання. Усі деталі, вузли і агрегати розібраного демонтованого майна, які придатні для ремонту іншого майна, а також матеріали, отримані від його ліквідації оприбутковуються на відповідних субрахунках бухгалтерського обліку, а непридатні деталі та матеріали оприбутковуються як інші матеріали і підлягають обов'язковій здачі установі, що займається збором такої сировини.

Безоплатне передавання основних засобів дозволяється в такому

порядку:

- з балансів установ, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету;

- в межах одного головного розпорядника бюджетних коштів на підставі рішення головного розпорядника бюджетних коштів згідно з вимогами Постанови КМУ від 21.09.1998 р. № 1482 «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності».

11) Об'єкти необоротних активів, що придбаваються для подальшого розподілу, передачі, продажу. Об'єкти необоротних активів, які первісно отримуються університетом та його відокремленим структурним підрозділом у цілях подальшого перерозподілу, передачі, продажу і не будуть використовуватися в діяльності закладу (установи), не визнаються активами і відображаються в бухгалтерському обліку як запаси незалежно від вартості.

Об'єкти необоротних активів стають активами на дату, коли щодо таких активів дотримуються всі умови визнання: - існує ймовірність отримання економічних вигід, пов'язаних із використанням об'єкта, та/або він має потенціал корисності для суспільства; - вартість об'єкта може бути визначена.

РОЗДІЛ 3. СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ

3.1. Стан контролю основних засобів ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка»

Контроль у бюджетних установах – це сукупність заходів, які проводять уповноважені органи з метою перевірки законності, доцільності та ефективності використання установою бюджетних коштів та напрямки їхнього використання. Потреба в ефективній боротьбі з зазначеними правопорушеннями зумовлює необхідність контролю в бюджетних установах на сучасному етапі розвитку української економіки [3, с.13].

Здійснення контролю оприбуткування, повноти збереження та ефективності використання придбаних основних засобів здійснюється у ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» за відповідними етапами.

Також встановлюються та перевіряються матеріально-відповідальні особи, призначені наказом керівника установи бюджетного сектору, які повинні відповідати за стан збереження необоротних матеріальних активів, в тому числі основних засобів, стан та наявність укладених з ними договорів про матеріальну відповідальність, перевіряється періодичність проведення інвентаризацій згідно з вимогами чинного законодавства.

Особливості контролю за ефективністю використання основних засобів бюджетних установ.

Посилення контролю з боку держави за раціональним та ефективним використанням основних засобів останніми роками набуває першочергового значення, оскільки кількість порушень у бюджетній сфері залишається дуже значною. Для того, щоб уникнути неправомірних дій та якомога точнішого виявлення помилок необхідно посилити внутрішній контроль та відповідальність посадових осіб за недопущення порушень в обліку основних засобів за їх реальною оцінкою. Особливостями щодо проведення контролю

повноти оприбуткування, стану збереження та використання придбаних основних засобів будуть такі (рис. 3.1, 3.2 та 3.3):

Перевірка документів									
Бухгалтерські облікові регістри – меморіальні ордери									
1) № 4 “Накопичувальна відомість по розрахунках з іншими дебіторами”;	2) № 6 “Накопичувальна відомість по розрахунках з іншими кредиторами”;	3) № 9 “Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення основних засобів”;	4) відомості нарахування зносу на основні засоби (форма № ОЗ-12 (бюджет));	5) первинні документи: накладні, рахунки-фактури, накладні про внутрішнє переміщення, комерційні акти, акт прийняття-передачі основних засобів ф. № ОЗ-1;	6) акт про списання основних засобів ф. № ОЗ-3;	7) акт про списання автотранспортних засобів ф. № ОЗ-4;	8) акт списання ф. № 3-2 та акти довільної форми;	9) інвентарні картки обліку необоротних активів типових форм № ОЗ-6 (бюджет) та № ОЗ-8 (бюджет) тощо;	10) договори купівлі-продажу, договори про матеріальну відповідальність, накази, дозволи, розпорядження тощо.

Рис. 3.1. Проміжні інструменти контролю ОЗ у ВСП ХПФК НУ
«Львівська політехніка» - етап 1

Джерело: сформовано автором

Внутрішній контроль за станом основних засобів ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» повинен здійснюватися за наступними групами:

1. Перевірка облікових документів: дозволи; Меморіальні ордери; бухгалтерські облікові регістри; Відомості нарахування зносу на основні засоби; розпорядження; договори купівлі-продажу; накази; договори про матеріальну відповідальність.

2. Перевірка своєчасності оприбуткування основних засобів, а також на предмет правильності їх списання, яке проводиться шляхом зіставлення меморіальних ордерів.

3. Перевірка правильності списання основних засобів, в першу чергу необхідно звернути увагу на вказані в актах на списання причини та підстави

списання.

4. Контроль за нарахування зносу на основні засоби здійснюється за відповідними документами: форма № ОЗ-12 (бюджет); інвентарні картки обліку необоротних активів типової форми № ОЗ-6 (бюджет); інвентарні картки обліку необоротних активів типової форми № ОЗ-8 (бюджет).

5. Крім того, одним з етапів контролю є встановлення, чи призначено наказом керівника бюджетної установи осіб - відповідальних за збереження основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, чи укладено з ними договори про матеріальну відповідальність, перевірка періодичності проведення інвентаризацій згідно з вимогами чинного законодавства.

Контроль документів

договорів про матеріальну відповідальність та стан закріплення всіх основних засобів за матеріально відповідальними особами;	дотримання бюджетною установою періодичності та порядку проведення інвентаризації основних засобів та запасів, правильність оформлення та відображення в бухгалтерському обліку її результатів;	стану збереження основних засобів;	своєчасності, повноти та правильності оприбуткування придбаних (безкоштовно одержаних) основних засобів;	дотримання законодавства при списанні (відчуженні) основних засобів;	дотримання законодавства при нарахуванні зносу основних засобів;	дотримання законодавства при проведенні індексації, дооцінок та іншого перегляду вартості основних засобів.
--	---	------------------------------------	--	--	--	---

Рис. 3.2. Проміжні інструменти контролю ОЗ у ВСП ХПФК НУ
«Львівська політехніка» - етап 2

Джерело: сформовано автором

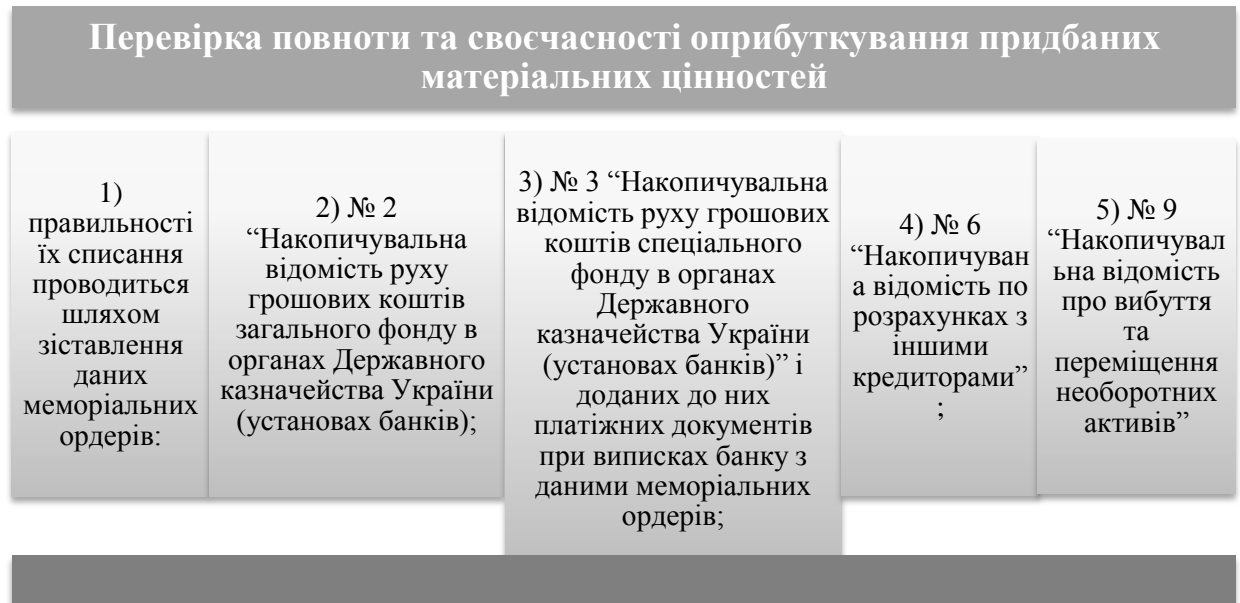

Рис. 3.3. Проміжні інструменти контролю ОЗ у ВСП ХПФК НУ
«Львівська політехніка» - етап 3

Джерело: сформовано автором

Інвентаризація являється основною формою проведення внутрішнього контролю за станом основних засобів навчального закладу. Даний процес здійснюється за наступними етапами:

- 1) інвентаризаційний опис необоротних активів;
- 2) перед проведенням інвентаризації матеріально-відповідальні особи надають розписку, в якій зазначають, що всі видаткові та прибуткові документи на основні засоби здані в бухгалтерію і всі основні засоби, що надійшли на їх відповідальність, оприбутковані, а ті, що вибули, списані;
- 3) При інвентаризації встановлюють наступні дані:
  - найменування, стисла характеристика та призначення об’єкта основних засобів;
  - рік випуску (будівництва) чи дата придбання (введення в експлуатацію) та фірма-виготовлювач;
  - номер – інвентарний, заводський та номер паспорта;
  - фактична наявність – первісна (переоцінена вартість);
  - вибуття;

- за даними бухгалтерського обліку вказують кількість, первісну вартість, суму зносу, балансову вартість, строк корисного використання.

Проведені контрольні виміри у ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» станом на кінець 2020 року показали, що:

- 1) усі вартісні об'єкти наявні у місцях їхньої експлуатації;
- 2) укладені договори про повну індивідуальну матеріальну відповідальність з матеріально-відповідальними особами;
- 3) інвентаризація основних засобів проведена в заплановані терміни;
- 4) інвентарні картки за всіма видами основних засобів заведені та ведуться правильно;
- 5) візуальне порівняння пред'явлених документів оформлення операцій з руху основних засобів з типовими бланками не виявило порушень в їхньому документальному оформленні – наявні усі необхідні реквізити, правильно сформована первісна вартість основних засобів, дотримано законодавчих норм при купівлі та безкоштовному отриманні основних засобів;
- 6) фінансова звітність складена достовірно;
- 7) протягом аналізованого періоду не відбулася переоцінка основних засобів;
- 8) навчальний заклад не здійснює операцій з оренди основних засобів.

3.2. Обґрунтування напрямів удосконалення контролю основних засобів

Розпорядчий документ про облікову політику суб'єкта державного сектору визначає, зокрема:

- строки корисного використання груп основних засобів;
- строки корисного використання груп нематеріальних активів;
- періодичність нарахування амортизації.

Суб'єкти державного сектору зазначають у розпорядчому документі

про облікову політику кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями, що не передбачена Типовою кореспонденцією субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями, із збереженням єдиних методологічних засад, визначених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі та іншими нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку в державному секторі.

У табл. 1 наведено пропонований план поточного внутрішнього контролю основних засобів у досліджуваній нами бюджетній установі - ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка».

Таблиця 3.1

**План поточного внутрішнього контролю основних засобів у
бюджетній установі**

№ з/п	Процедури контролю	Виконавці			
		Комісія	Бухгалтер	Головний бухгалтер	Директор
1.	Перевірка укладення договорів на придбання та ремонт об'єктів ОЗ	+	-	-	+
2.	Контроль операцій первинної документації з обліку ОЗ	-	+	+	-
3.	Контроль відображення операцій з ОЗ в інвентарних картках	-	+	+	-
4.	Контроль нарахування зносу ОЗ	-	+	+	-
5.	Перевірка правильності оформлення переоцінки та індексації ОЗ	+	+	+	-
6.	Проведення інвентаризації та складання інвентаризаційного опису	+	-	+	-
7.	Перевірка записів у меморіальних ордерах 4, 6, за рахунком 10 «Основні засоби»	-	-	+	-
8.	Перевірка відображення даних за рахунком 10 в головній книзі	-	+	+	-
9.	Перевірка даних у звітності	-	-	+	-
10.	Взаємозвірка даних за рахунком 10 синтетичного і аналітичного обліку з даними звітних форм	-	-	+	-
11.	Перевірка порядку здавання форм звітності в архів	-	-	+	-

Джерело: сформовано автором

Методичними прийомами контролю основних засобів у ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» мають бути: інвентаризація, вибіркові та суцільні спостереження, обстеження та тематичні перевірки, економічний аналіз та методи перевірки облікової документації (фактична та зустрічна перевірка, перевірка суті та змісту операції, зіставлення документів з обліковими реєстрами аналітичного і синтетичного обліку, аналітична і логічна перевірка та зіставлення даних аналітичного обліку з даними синтетичного обліку).

Результати контролю основних засобів відображаються у відповідному розділі акту ревізії фінансово-господарської діяльності установи та його додатках (інвентаризаційних описах, порівняльних відомостях, аналітичних таблицях, розрахунках ефективності використання основних засобів, проміжних часткових та разових актах, відомостях виявлених порушень і недоліків та інше).

Завдяки чіткій та методично правильній організації внутрішньогосподарського контролю, контроль основних засобів потребує удосконалення в методико-організаційних аспектах, а також узгодженості законодавчо-нормативних документів. Саме при ефективній взаємодії всіх елементів організації внутрішнього контролю він досягає своєї головної мети – забезпечити достовірні дані у процесі бухгалтерського обліку основних засобів, повноту і своєчасність відображення господарських операцій в облікових реєстрах та правильність ведення обліку відповідно до прийнятої облікової політики.

ВИСНОВКИ

Оцінка чинних теоретичних положень, методики, організації та практики бухгалтерського обліку та контролю основних засобів, розгляд шляхів удосконалення обліку основних засобів на прикладі бюджетної установи дали змогу зробити наступні висновки.

1. Основні засоби для бюджетної установи є фундаментом для безперервного виконання покладених на неї функцій і завдань. Практика показує, що значну частку в структурі активів бюджетних установ відіграють саме основні засоби. Рівень технічного вдосконалення основних засобів, особливо їх активної частини, здійснює безпосередній вплив на якість послуг, що надаються бюджетними установами та на результати всієї їх фінансово-господарської діяльності.

2. Відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» об'єкт ОЗ визнають активом, якщо існує ймовірність того, що суб'єкт державного сектору отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання, та/або такий об'єкт має потенціал корисності для суспільства, а також вартість його можна достовірно визначити.

Оцінюють об'єкт ОЗ за первісною вартістю. А от як її визначити, буде залежати від способу надходження об'єкта до установи.

3. Дослідження за темою магістерської роботи проводились за матеріалами Відокремленого структурного підрозділу «Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка». Так, на кінець 2020 року балансова (залишкова) вартість основних засобів установи складала 14742577 тис. грн., що на 11207542 тис. грн. менше у порівнянні з 2018 роком.

Як свідчать результати аналізу, майже 75% у структурі ОЗ займали земельні ділянки (їх вартість на кінець 2020 року складала 11049510 тис. грн.), ще 15% припадало на машини та обладнання (2205485 тис. грн.), біля 8% складала малоцінні необоротні матеріальні активи (вартістю 151805 тис.

грн. відповідно). Інші складові ОЗ займали досить незначні частки (в межах 1 в.п.).

4. Ряд змін як зовнішнього, так і внутрішнього характеру (зокрема, нарахування амортизації) призвели до зменшення балансової вартості ОЗ досліджуваної бюджетної установи на 11348657 тис. грн. за останній досліджуваний рік, що в цілому є негативною передумовою ефективної господарської діяльності.

5. Після первісного визнання об'єкта ОЗ як активу його облік ведуть за первісною вартістю. Згідно плану рахунків ОЗ у ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» обліковуються на рахунку 10 «Основні засоби», субрахунках 101 Основні засоби та інвестиційна нерухомість розпорядників бюджетних коштів та 102 Основні засоби та інвестиційна нерухомість державних цільових фондів.

6. З 2017 року бюджетні установи, в тому числі й ВСП ХПФХ НУ «Львівська політехніка» застосовують окремий рахунок, на якому ведуть облік коштів для придбання, модернізації, реконструкції, реставрації тощо основних засобів та інших необоротних активів, а саме рахунок 54 «Цільове фінансування».

7. Оскільки облікова політика бюджетних установ, а саме закладів вищої освіти, передбачає вибір принципів, методів та процедур бухгалтерського обліку, то, насамперед, облікова політика і підлягає постійним змінам внаслідок зміни законодавчої бази. Тому працівникам бухгалтерської служби закладів вищої освіти постійно потрібно бути проінформованими про зміни тієї чи іншої нормативно-правової бази, аби далі уникнути будь-яких порушень зі сторони закону.

17 лютого 2021 року наказом Міністерства освіти і науки України №210 було внесено зміни до загальних єдиних підходів визначення облікової політики навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління МОНУ, їх відокремлених структурних підрозділів, затверджених наказом МОНУ від 29.12.2015 №1382.

8. Так, облікова політика навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, їх відокремлених структурних підрозділів визначає методи оцінки, обліку, процедури, які застосовуються для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової та бюджетної звітності, не визначені НП(С)БОДС або щодо яких передбачено більш ніж один їх варіант, а також строки корисного використання груп основних засобів та нематеріальних активів.

Зокрема, нами запропоновано викласти п.2 «Основні засоби» розділу 2 Положення про облікову політику по Відокремленому структурному підрозділу «Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка» в редакції, що враховує усі зміни законодавства.

9. Для того, щоб уникнути неправомірних дій та якомога точнішого виявлення помилок необхідно посилити внутрішній контроль та відповідальність посадових осіб за недопущення порушень в обліку основних засобів за їх реальною оцінкою. Внутрішній контроль за станом основних засобів ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка» повинен здійснюватися за наступними групами:

А) Перевірка облікових документів: дозволи; Меморіальні ордери; бухгалтерські облікові реєстри; Відомості нарахування зносу на основні засоби; розпорядження; договори купівлі-продажу; накази; договори про матеріальну відповідальність.

Б) Перевірка своєчасності оприбуткування основних засобів, а також на предмет правильності їх списання, яке проводиться шляхом зіставлення меморіальних ордерів.

В) Контроль за нарахування зносу на основні засоби здійснюється за відповідними документами: форма № ОЗ-12 (бюджет); інвентарні картки обліку необоротних активів типової форми № ОЗ-6 (бюджет); інвентарні картки обліку необоротних активів типової форми № ОЗ-8 (бюджет).

Крім того, одним з етапів контролю є встановлення, чи призначено наказом керівника бюджетної установи осіб - відповідальних за збереження основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, чи укладено з ними договори про матеріальну відповідальність, перевірка періодичності проведення інвентаризацій згідно з вимогами чинного законодавства.

10. У розділі 3 даної роботи наведено пропонований план поточного внутрішнього контролю основних засобів у досліджуваній нами бюджетній установі - ВСП ХПФК НУ «Львівська політехніка». Методичними прийомами контролю основних засобів у ВСП ХПФК мають бути: інвентаризація, вибіркові та суцільні спостереження, обстеження та тематичні перевірки, економічний аналіз та методи перевірки облікової документації (фактична та зустрічна перевірка, перевірка суті та змісту операції, зіставлення документів з обліковими реєстрами аналітичного і синтетичного обліку, аналітична і логічна перевірка та зіставлення даних аналітичного обліку з даними синтетичного обліку).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев П. Становлення та розвиток системи державного внутрішнього контролю. *Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка: Економіка*. 2014. № 1(154). С. 6-9.
2. Атамас П.Й. Облік у бюджетних установах: навч. посіб. Київ: Центр учбової л-ри, 2009. 288 с.
3. Бутинець Т.А. Організаційні підходи до формування системи внутрішнього контролю. *Вісник ЖДТУ. Серія: економічні науки*. 2013. №1 (63). С.12-17.
4. Бутинець Т.А. Основні засоби: точка зору економіста. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. С.22-36.
5. Бутинець Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2011. 772 с.
6. Бухгалтерський облік основних засобів в бюджетних установах. URL: <https://www.buh24.com.ua/buhgalterskiy-oblik-osnovnih-zasobiv-v-byudzhetnih-ustanovah/>
7. Бюджетний Кодекс України: Закон України №2456-VI, затв. 08.07.2010 р., чинний, поточна редакція від 10.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
8. Васильковський В. Бюджетний бухгалтерський облік купівлі основних засобів. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. № 27. С. 26-29.
9. Войнаренко М.П., Гуменюк А.Ф., Цебень Р.Л. Облік та внутрішній аудит основних засобів в контексті прийняття управлінських рішень: монографія. Хмельниц. кооп. торг.-екон. ін-т. Хмельницький. Вид. Цюпак, 2012. 210 с.
10. Воськало Н.М. Порівняльна характеристика національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.4. С. 258- 263.
11. Гамова О.В., Козачок І.А., Ракоєд Н.В. Особливості ведення обліку та розробка програми державного аудиту основних засобів в бюджетній установі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №3. С.42-49. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.3.42.

12. Гамова О.В., Козачок І.А., Спіркач Т.А. Удосконалення обліку основних засобів та контролю за ефективністю їх використання у ТВО Олександрівського району. *Економіка та держава*. 2019. №3. С.102-106. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.3.102.
13. Грабенко Л.О. Відмінності бухгалтерського та податкового обліку основних засобів у бюджетних установах. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe
14. Дорошенко О.О., Галич М.І. Фінансова звітність бюджетних установ у контексті національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. *Вісник Хмельницького національного університету*. №2. Т. 1. 2012. С.111-114.
15. Дорошенко О.О. Трансформація об'єктів бухгалтерського обліку в бюджетних установах у контексті модернізації обліку в державному секторі. *Науковий журнал «Бізнес-інформ»*. 2013. №2. С. 209-211.
16. Загальні єдині підходи визначення облікової політики навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління МОНУ, їх відокремлених структурних підрозділів: затв. наказом МОНУ від 29.12.2015 №1382 зі змінами, затв. наказом МОНУ №210 від 17 лютого 2021 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/e26/3e0/602e263e0e4fa871048602.pdf>
17. Китайчук Т.Г., Гудзенко Н.М. Актуальні питання облікової політики бюджетної установи в умовах дії національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі. *ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики*. 2018. URL: <http://efm.vsau.org/files/pdfa/4305.pdf>
18. Клименко С.О., Мікрюкова Л.В. Аудит основних засобів у бюджетних установах. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua>.
19. Коваль Л.В., Платковська О.В. Проблеми формування облікової політики в бюджетних установах. *Економічні студії. Науково-практичний економічний журнал*. 2016. URL: http://irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vcndtue_2013_3_14.pdf

20. Коваль Л.В., Левчук М.С. Актуальні проблеми сьогодення щодо організації облікової політики у закладах вищої освіти та шляхи їх подолання. *Ефективна економіка*. 2019. №9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7262> (дата звернення: 27.11.2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.9.38](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.9.38)
21. Козачук А.А. Особливості організації внутрішнього контролю основних засобів у бюджетних установах. *Економіка інноваційної діяльності підприємств*. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/10934/1/NRMSE2018_V3_P073-074.pdf
22. Колумбет О.П. Економічний зміст амортизації необоротних активів та проблеми її нарахування в умовах сталого розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 1. С.82-87.
23. Костишин Н.С., Шмигель О.Є. Облікова політика як елемент системи управління бюджетними установами. *Наукові праці Полтавської аграрної академії*. Полтава : ПДАА, 2012. Вип. 2 (5). Т. 2. С. 150-157.
24. Лісна І.В. Облікова політика вищого навчального закладу та її вплив на ефективність прийняття управлінських рішень: організаційно-методологічний аспект. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2009. Вип. 16(1). С. 271-275. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_16\(1\)_46](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_16(1)_46)
25. Лиско Н.А. Організація бухгалтерського обліку у вищих навчальних закладах за новими нормами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. *Економіка та держава*. 2016. №1. С. 105-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2016_1_25.
26. Литвиненко Е.І. Термінологічна ідентифікація нефінансових активів бюджетних установ та її нормативне забезпечення. *Економіка. Фінанси. Право*. №4/1. 2014. 64 с.
27. Ловінська Л.Г., Гізатуліна Л.В. Світовий досвід запровадження міжнародних стандартів у бухгалтерському обліку державного сектору. *Фінанси України*. 2013. № 6. С. 76-87.
28. Матвеева Г.Г., Дерікова С.Д., Біліченко О.О., Нечитайло М.Й., Рижмань Л.Д. Облік і звітність у бюджетних установах: навч. посіб. К.:

Аграрна освіта, 2013. 412 с.

29. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору: наказ МФУ від 23.01.2015 р. №11, чинний, поточна редакція від 28.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#n550>

30. Михайлов М.Г., Телегунь М.І., Славкова О.П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: навч. посіб. Київ: Центр учбової л-ри, 2011. 384 с.

31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку в державному секторі 17 «Основні засоби». URL: <http://www.minfin.gov.ua>

32. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020

33. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

34. Облік у бюджетних установах: навч.-метод. посіб. Верига Ю.А., Гладких Т.В., Артюх О.В., Кулявець Н.О., Мілька А.І. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010. 317 с.

35. Облік у бюджетних установах: Навчальний посібник. 2-е вид., виправ. За заг. ред. Леня В.С. Київ: Каравела, 2017. 564 с.

36. Облік основних засобів 2021: від придбання до списання. *Бухгалтерія для бюджету та ОМС. МСFR*. 27 вересня 2021 р. URL: <https://www.budgetnyk.com.ua/article/184-oblk-osnovnih-zasobv-2021-vd-pridbannya-do-spisannya>

37. Онлайн помічник бухгалтера. URL: <http://bux-help.pp.ua/аналітичні-статті/15-облік-необоротних-активів/177-первинні-документи-з-обліку-оз>

38. Павлюк І. Бухгалтерський облік переоцінки основних засобів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. №6. С. 3-10.

39. Пантелєєв В.П. Облік у бюджетних установах: навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 280 с.

40. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 31.12.2013 р. №1203. URL: <https://buhgalter.com.ua/articles/buhgalterskiy-oblik/noviy-plan-rahunkivperenosimo-zalishki>

41. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
42. Подолянчук О.А. Облікова політика щодо заробітної плати. *Облік і фінанси*. 2018. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/16507.pdf>
43. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV, із змінами і допов. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
44. Про визначення та погодження облікової політики навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України: Наказ МОНУ від 29.12.2015 р. №1382, зі змінами, затв. наказом МОНУ №210 від 17 лютого 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/e26/3e0/602e263e0e4fa871048602.pdf>
45. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору: наказ МФУ від 23.01.2015 р. №11, чинний, поточна редакція від 28.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>
46. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі: наказ МФУ від 12.10.2010 р. №1202, чинний, поточна редакція від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>
47. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 №2658, чинний, поточна редакція від 16.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>
48. Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України: Наказ Державної служби статистики України від 22.10.2021 р. №266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0266832-21#Text>
49. Радіонова Н.Й., Ременюк Л.М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів. *Ефективна економіка*. 2015. №11. С.128-134.

50. Рой М.М. Теоретичні основи бухгалтерського обліку основних засобів бюджетної установи. *Матеріали ...*

51. Романів Є.М., Кравичшин І.М. Особливості організації і методика розробки облікової політики на сучасному етапі функціонування підприємств в Україні. *Modern economics*. 2018. №10. С.115-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_10_21

52. Рудніцька Р.М. Проблеми та перспективи модернізації системи державного внутрішнього фінансового контролю в Україні. *Модернізація системи державного управління: теорія та практика: матер. наук. практ. конф. за міжнар. уч. (5 квітня 2013 р.): у 2 ч. Ч.1.* Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2013. С. 184-187.

53. Свірко С.В. Первинна організація бухгалтерського обліку бюджетних установ: формування облікової політики. *Економіка та підприємництво*. К. : Вид-во КНЕУ, 2002. Вип. 8. С. 137–148.

54. Свірко С.В. Модернізація бухгалтерського обліку як інструмент успішної інтеграції національної економіки до світового господарства. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №5 (155). С. 478-484.

55. Синюгіна Н.В., Дейнеко Є.В. Організація внутрішнього контролю в бюджетній установі: наукові та методологічні аспекти. *Економіка розвитку*. 2013. № 3(67). С.62-68.

56. Сушко Н., Гізатуліна Л. Реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі. *Державний бухгалтер і аудитор*. 2012 №1. С. 11-17.

57. Фінансовий контроль бюджетних ресурсів: монографія. Є.В. Мних, Г.О. Кравченко, Н.С. Барабаш та ін.; за заг. ред. Є.В. Мниха. Київ: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2008. 186 с.

58. Харчук Ю. Ю. Облікова політика та її вплив на фінансову стійкість вищих навчальних закладів державної та комунальної власності в Україні. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2014. Вип. 26. С.124-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2014_26_22.

59. Хомуляк Т.І. Особливості обліку у бюджетних установах в умовах сьогодення. *Вісник Житомирського державного технологічного*

університету. *Серія: Економічні науки*. 2014. №2. С.75-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2014_2_13

60. Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка»: офіц. сайт. URL: <https://hpk.edu.ua/> (дата звернення: 05.11.2021).

61. Чебанова Н.В., Яковенко С.Л. Облікова політика – основний елемент системи бухгалтерського обліку. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. №1. 2018. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vkhnau_ekon_2018_1_18.pdf

62. Чебанова Н. В., Ревуцька Л. Є., Н. М. Корольова. Сучасний стан та перспективи розвитку облікової політики державних установ. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. 2017. №1. С.130-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2017_1_16.

63. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидєєва Л.І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях: навч. посіб. Київ: Центр учбової л-ри, 2011. 440 с.

64. Шара О.І. Забезпечення якості обліку бюджетних установ в умовах використання інформаційних технологій. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. №5. Т.3. С. 267-269.

65. Шевченко С.О. Особливості відображення в обліку операцій з необоротними активами бюджетних установ. *Актуальні проблеми сучасної науки*. 2012. №4. С.11-16.

66. Щирська О.В. Економічна сутність і бухгалтерське визначення амортизації. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №8. С.68-74. URL: <http://nbuv.gov.ua>

67. Щодо надання роз'яснень (щодо застосування окремих вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі): лист Мінфіну від 07.04.2015 р. №31-11420-07-5/12145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2145201-15#Text>

ДОДАТКИ